

ANDERSEN

LA DÒNA D'AIGUA I ALTRES CONTALLES

Traducció den J. MASSÓ VENTÓS

00-43

BIBLIOTECA DE LISIUS

BARCELONA

BIBLIOTECA POPULAR DE «L'AVENÇ»

1911

LA DÒNA D'AIGUA

BEN lluny, mar endins, l'aigua es tant blava com el més blau dels blauets, i tant clara com el més clar dels cristalls; però es molt profunda, massa profunda per a que cap ancora 'n pugui atényer el fons. Aurien de posar-se molts cloquers un sobre l'altre per a arribar a flor d'aigua.

No cregueu pas que 'y agi no més que sorra blanca allà. Hi creixen també arbres i plantes meravelloses que tenen les tiges i les fulles tant vincladices que 's balancegen al més petit moviment de l'aigua. Els peixos, grans i petits, llisquen entre les branques, així com els aucells volen a través dels arbres de l'aire. A l'indret més profund s'aixeca 'l castell del Rei dels Mars. Els

murs són tots de corall, i les amples finestres ogivals de l'ambre més transparent. El sostre es fet de conquilles que s'obren i s'tanquen segons el corrent de l'aigua. Es d'un efecte esplèndid, car hi ha perles, a cada conquilla, de les quals una sola seria un ermós ornament per a la corona d'una reina.

Feia bastants anys que el rei dels Mars avia perdut la seva muller. La seva mare, vella, governava a la cort. Era una dona sabenta, però molt orgullosa de la seva noblesa. A la cua y portava dotze ostres, encara que les altres dones no n portessin sinó sis. Tenia excel·lents qualitats, però per sobre de tot estimava del fons del cor les seves nétes; les princeses de la mar.

Elles eren sis, totes boniques. La més bonica era la més jove : tenia la pell tendra i fina com una fulla de rosa; els seus ulls eren profons com la mar. Però, com les altres, no tenia peus : el seu cos finia amb una cua de peix.

Elles jugaven tot lo dia per les grans sales on les flors vivents creixien sobre els murs. Les grans finestres d'ambre eren

obertes, i els peixos entraven tot nedant, així com les orenetes entren a dins de les nostres cases quan les finestres són obertes. Anaven vora les princesetes, que 'ls acariciaven.

Davant del castell hi avia un gran jardí amb arbres d'un roig de foc i d'un blau fosc. Uns fruits brillaven com l'or, i les seves flors com brases, mentres les llurs tiges se balancejaven incessantment. El sòl de terra era de la sorra més fina, però blava com la flama del sofre que crema. Una meravellosa llum blavosa aclaria'l conjunt. Un om podia creure-s més aviat al mig dels aires, amb el cel a sobre i a sota, més que no pas al fons de la mar. Quan el vent era tranquil podia percebre-s el sòl, que brillava com una flor de porpra, el calzer de la qual agués expandit onades de llum.

Cada una de les princeses tenia un jardinet on podia collir i plantar al seu arbitre. Les unes donaven al seu trocet de terra la forma d'una balena. D'altres preferien representar una sirena. La més jove 'y avia fet un cercle semblant al sòl i no 'y plantava sinó flors roges com el seu esclat.

Era una noia ben estranya, per altra part tranquil·la i seriosa. Quan les seves germanes mostraven els objectes meravellosos enfonsats amb les naus englotides, no li feia goig, fóra de les seves flors roges com l'esclat del sol, sinó una bella estatua de marbre caiguda un dia al fons de la mar, un gentil noi fet d'una pedra blanca com la neu.

La princeseta va plantar prop de l'estatua un salzer d'un rosa vermellenc. Va créixer meravellosament i ben aviat va ser cobert de fullatge que sobre la sorra blava, donava una ombra violàcia. Però el més gran plaer de la sireneta, era sentir parlar dels omens que vivien damunt d'ella. Era necessari que l'avia li contés moltes vegades tot quant sabia de les naus i de les viles, dels omens i dels animals. Allò que li semblava verament meravellós, a la princesa, era que les flors de la terra tinguessin olors (car les de la mar no'n tenien pas); que les forestes fossin verdes i que'ls peixos poguessin cantar tant joliuament sobre'ls arbres que un om ne quedés ple d'encís.

L'avia nomenava peixos els ocellets.

Sense fer-ho així la sirena no 'u auria comprès pas, no avent vist mai cap ocell.

— Quan tindreu quinze anys — els deia — podreu pujar fins a flor d'aigua, seient-vos a una roca al clar de lluna, i veure passar els grans navilis. També veureu llavors les forestes i les viles amb els vostres ulls.

L'any següent, la gran de les germanes va fer quinze anys, però 'y avia un any de diferencia entre cada una d'elles, i la petita avia d'esperar cinc anys per deixar el fons de la mar i anar a veure allò que passava a flor d'aigua. Però elles varen prometre-s contar-se l'una a l'altra tot quant aurien vist i quant els auria succeït de més curiós el primer dia, car l'avia no 'ls en deia mai prou, i hi avia una quantitat de coses sobre les quals desitjaven tenir aclariment.

Però cap d'elles era tant avida d'aquestes noves com la més jove, la que justament s'avia d'esperar més temps, i que anava sempre calmosa i pensivola. Sovint, a la nit, sortia a la finestra i mirava a través de l'aigua, d'un blau fosc, on els peixos nedaven. Arribava a percebre la lluna i les estre-

lles. El llur esclat era més debil, però també, a través de l'aigua, semblaven més grosses que als nostres ulls. Si res les amagava a la seva vista, com un gros nuvol negre, sabia que era alguna balena nedant al damunt d'ella, o bé una nau plena d'omens. Ah! certament no pensaven ells pas que una gentil dòna d'aigua era allí, que estenia ses mans blanques vers la quilla del navili llur. Així, la gran de les princeses, quan va fer quinze anys va obtenir l'autorització de muntar a flor d'aigua.

Al seu retorn, duia milers de coses per contar. Però 'l més bonic, segons ella, era seure-s, al clar de lluna, damunt la sorra, quant la mar era calma, i mirar la gran ciutat situada prop de la platja on brillaven centenars de llums; escoltar les musiques i el brugit dels cotxes i les multituds; veure els cloquers de les iglesies i sentir el trillejar de les campanes.

La germana petita, era tota orelles. Quan va sortir a la finestra, de nit, per mirar a través l'aigua, d'un blau fosc, el seu pensament la va transportar a la gran ciutat on se feia tant de soroll i li va semblar

que'l sò de les campanes arribava fins ad ella.

L'any següent, la segona de les germanes va obtenir el permís de muntar a flor d'aigua i de nedar-hi al seu arbitre.

Va arribar-hi just a l'ora de posta de sól. Segons ella era la cosa més meravellosa que avia vist mai. Tot el cel, deia, semblava esser d'or i els nuvols eren d'una bellesa impossible de descriure, ni aproximadament. Se coloraven de vermell i de violeta. Al demunt de l'aigua, per la banda de ponent, volava un vol de cignes selvatges semblant a una llarga vela blanca. Se varen perdre en aquesta direcció. Després el sól va enfonsar-se dins la mar, i les lluisors s'apagaren sobre l'aigua i sobre 'ls nuvols.

L'any següent, la tercera de les germanes va poder muntar a flor d'aigua. Era la més ardida de totes cinc. Va anar tot nedant, a un gran riu que 's llançava a la mar. Llavors va veure turons plantats de vinyes magnifiques. Castells i ciutats, se li apareixien a través de les forestes. Els ocells cantaven i el sól era tant calent, que sovint va aver de submergir-se dins de l'aigua per refrescar-s'hi la cara.

En una petita cala va veure uns nens que 's divertien tirant-se tots nuus dintre de l'aigua. La sirena auria jugat de bona gana amb ells, però va espantar-la un petit animal negre, un goç que va apareixer. Ella no n'avia vist mai cap. Va jaupar d'una manera tant horrible, que la dòna d'aigua va espantar-se i va assolir tot seguit l'alta mar. Per això, mai oblidaria les magnifiques forestes, els turons verdejants, ni els nens gentils que nedaven sense tenir cua de peix.

La quarta de les germanes era la més tímida. Va romandre molt temps nedant sobre les onades, no trobant res més bonic. Podia veure a moltes lleugues lluny entorn d'ella, i el cel era sobre 'l seu cap, com una immensa campana de vidre. Va percebre també navilis al lluny, però varen fer-li l'efecte de foques.

Per cortesia, alguns dofins avien fet tamborelles davant d'ella, i unes balenes molt grosses avien llançat aigua pels llurs narils tant bé, que la fada creia estar voltada per centenars de fonts perlejantes.

Va venir el torn de la cinquena de les

germanes. Els seu aniversari era a l'ivern. Per això va veure coses que les seves germanes no avien vist la primera vegada. La mar semblava tota verda. Al seu entorn suraven enormes masses de glaç que, segons la seva expressió, brillaven com perles, però eren més grans que 'l cloquer de qualsevol iglesia. Tenien les formes més estranyes i resplendien com diamants. La princesa va posar-se sobre un dels més grossos. Els peixos nedaven pel seu entorn, mentres ella estava asseguda al demunt i el vent jugava amb els seus cabells.

Cap a la nit el cel va cobrir-se de núvols : va llampegar i va tronar. Les onades negres alçaven les grosses masses de glaç que resplendien a la claror dels llamps.

Tots els vaixells varen desplegar les velles llurs. Per tot regnava l'engunia. La dòna d'aigua restava tranquilament asseguda sobre la seva massa de glaç contemplant els llamps que queien demunt la mar escumejanta.

Cada vegada que alguna de les germanes muntava a flor d'aigua restava tota meravellada per allò que veia de més nou, de més

bell. Però més tard, quan podien muntar-hi al seu arbitre, això els deuenia indiferent. Tornaven tot seguit al castell llur, i al cap d'un mes, ja deien que era al fons del mar on hi avien les més encantadores coses.

Sovint, a la nit, les cinc germanes s'agafaven pels braços i muntaven a flor d'aigua. Tenien la veu més encisadora, més bella que qualsevol veu umana. Quan una tempesta's preparava i podien pensar en algun naufragi anaven davant dels navilis i cantaven amb les llurs veus encantadores, quant era ermós el fons de la mar. I pregaven als mariners que no tinguessin por de res i que les seguissin allà baix. Però els mariners no entenien i creien escoltar la veu de la tempestat. A més, no veien mai les esplendors submarines, perquè, quan el llur navili s'enfonsava, se negaven tot seguit i no eren més que cadavres que descendien a les pregoneses de les aigües.

Quan les cinc germanes partien juntes a la nit, la més petita que's quedava sola, se les mirava i semblava estar a punt de plorar; però les dones d'aigua no tenen llagrimes, cosa que es un sofriment més.

— Si jo tingués quinze anys! — sospirava la petita fada, — prou 'u sé que estimaria aquest món d'aquí dalt i els omens que l'abiten! —

A la fi, va complir els quinze anys.

— Ja ets gran, — va dir l'avia. — Vine que't guarniré com a les teves germanes.

Li va posar sobre 'ls cabells una corona de nenufars cada fulla dels quals era la meitat d'una perla, i després va ordenar a vuit ostres que s'agafessin a la cua de la princesa com insignies de la seva alta alcurnia.

— Tot això 'm fa mall!, — va dir la princesa.

— S'ha de sofrir per esser bonica! — va dir l'avia.

Ah! Amb quin gust la petita fada s'auria passat de l'ornament i de la pesanta corona! Molt més s'estimava les flors del seu jardí; però calia obeir.

— A reveure! — va cridar llançant-se lleugera com una bola a flor d'aigua.

El sól acabava de pondre-s quan va arribar-hi, però 'ls nuvols eren encara d'un roig d'or i en el cel flamejant brillava amb els

seus raigs l'estel de la nit. L'aire era dolç i fresc, la mar llisa com un mirall. Hi avia allà un gran bergantí de tres arbres. No tenia sinó una vela desplegada, car no se sentia ni un alè d'aire i els mariners reposaven. S'hi sentien musiques i cants i quan va caure la nit milers de fanals varen il·luminar-se.

Semblava que les banderes de totes les nacions flotaven en l'aire. La fada va nedar aprop de les finestrelles dels costats de la nau i quan les onades l'aixecaven podia veure a l'interior.

Hi avia molta gent ricament vestida, però el més bonic era un príncep de grans ulls negres. No podia tenir més de setze anys. Era l'aniversari del seu neixement i per això se feia la festa. Els mariners dançaven sobre el pont i quan el príncep va anar vers ells, més de cent coets varen ser llançats en l'aire. Varen aclarir com en ple dia, tant bé, que la fada espantada va capbucar-se en l'aigua. Va treure novament la testa i li va semblar que les esteles plovién sobre d'ella. No avia vist mai semblants focs d'artifici. Grans rodes voltaven tot xiulant, els coets corrien dins l'aire blau,

i tots se reflectien en la mar transparenta. Sobre 'l vaixell feia tanta claror que 's distingia cada objecte i amb més raó els omens.

Que era ermós el jove príncep! Estrenyia les mans dels altres i somreia amigablement mentre la musica ressonava en el silenci de la nit.

Era molt tard, però la princesa de la mar no podia allunyar els ulls del navili i del bell príncep. Els fanals varen apagar-se. Ja no tiraven coets ni trets de canó. No se sentia altra cosa que la mar bruelant sordament. La dòna d'aigua s'estava asseguda demunt les ones, mirant sempre per les finestrelles de la nau.

Però 'l vent va aixecar-se i el navili va posar-se en camí. Les veles s'inflaven l'una després de l'altra. Les onades devenien més fortes i uns grans nuvols negres s'acostaven. Tot seguit va llampegar i una tempesta espantosa va desencadenar-se. Els mariners varen abaixar les veles molt depressa. El vaixell caminava sobre la mar furienta. Les onades s'aixecaven com muntanyes negres i gegantes que menaçaven estre-

llar-se sobre 'ls pals. Però la nau s'aixecava i tornava a caure en la mar escumejant. La dòna d'aigua trobava la cosa divertida, però 'ls mariners estaven tristos. El navili grinyolava, les fustes amples se doblegaven sota 'ls cops violents. L'arbre mestre va trencar-se pel mig com una canya, i el navili va caure de costat mentres l'aigua entrava a dins.

La fada va comprendre llavors que 'ls omens estaven en perill: ella mateixa va aver d'anar amb compte amb les despulles que estaven dispersades. Un moment va fer tanta fosca que no va distingir res. Però, a la claror d'un llampec, va reconèixer cada una de les persones del navili. Va cercar sobre tot els ulls del jove príncep i quan el navili va naufragar, el va veure com s'enfonsava.

Va alegrar-sen primer, creient-se que 'l trobaria allà baix; però va recordar-se que 'ls omens no poden viure dintre l'aigua i així el príncep ja seria mort quan arribaria al castell del seu pare. Ell morir? No, de cap manera! Va nedar entremig de les despulles oblidant completament que la podien matar. Va llançar-se sota l'aigua, va apa-

reixer a la superfície, i va acabar per agafar el jove príncep que apenes podia sostenir-se sobre la mar furienta. Els seus braços i les seves cames quasi ja no tenien força. Els seus ulls blaus se cloïen i s'auria mort si la dòna d'aigua no agués anat a ajudar-lo. Va aguantar-li 'l cap fòra de l'aigua, i va abandonar-se a la mercè de les onades.

Al matí la tempesta avia passat, però no quedava cap rastre del navili. Vermell i radiant el sol va aixecar-se sobre la mar. El príncep semblava viure encara, però 'ls seus ulls romanien closos. La dòna d'aigua va besar-li 'l front; li va semblar que era l'estatua de marbre del seu jardí.

Va continuar besant-lo així, i desitjant ferventment que li tornés la vida.

Va percebre llavors la terra amb altes montanyes blaves, en el cims de les quals brillava la neu com si hi aguessin cignes adormits. Al peu de les montanyes, vora la costa, hi avia magnífiques forestes verdes i una iglesia o convent (no 'u sabia de segur), però en tot cas una llar.

Llimoners i tarongers creixien en el jardí i davant de la porta grans palmeres. La mar

formava allà una petita cala on l'aigua era tranquil·la, però profunda i voltada de roques. Va nedar cap ad aquell indret amb el príncep, va deixar-lo sobre la sorra més fina i neta i va tenir l'atenció d'aixecar-li el cap.

Totes les campanes varen tritllejar a la casa blanca, i un gran estol de noies joves varen sortir al jardí. La dòna d'aigua va nedar cap a les roques, darrera les quals va amagar-se. Va cobrir amb algues els seus cabells i el seu pit perquè ningú 's pogués adonar de la seva ermosa faç i va esperar què succeiria al jove príncep.

Poc temps avia passat quan una noia va anar allà. Va espantar-se de primer, però això no va durar més que un instant. Les altres varen anar a trobar-la, i la dòna d'aigua va veure que 'l príncep reprenia 'l seu coneixement i somreia a totes les noies. Ad ella solament no li podia somriure i li avia salvat la vida. Però ell no 'n sabia res de tot això. Llavors el cor de la sirena va entristir-se i quan el príncep va aver entrat a la casa, va submergir-se ella sota l'aigua i va tornar al castell del seu pare.

D'alesores ençà va muntar a flor d'aigua al dematí i al vespre, per veure l'indret on avia deixat el príncep. Va veure collir els fruits del jardí, va veure la neu brillar sobre les altes montanyes, però no va veure més el príncep i cada vegada tornava a la seva llar més afligida.

El seu únic consol era asseure-s en el seu jardí, i passar els braços entorn de l'estatua de marbre que s'assemblava al príncep. Les flors ja no l'ocupaven; les deixava créixer per les avingudes i barrejar-se llurs tiges i llurs fulles a les branques dels arbres. A la fi, ja no va poder-se aguantar més. Va contar la seva pena a una de les seves germanes. Les altres també 'u varen saber, i amb elles algunes sirenes del veïnat, que eren llurs amigues. L'una d'elles sabia on era 'l príncep i on se trobava 'l seu reialme.

— Vine, germaneta! — varen dir les altres princeses.

I, agafant-se pels braços, varen muntar en llarga filera fins a l'indret on era 'l castell del príncep. El castell era bastit de pedres resplendents, i tenia grans graonades de marbre que descendien fins a la mar.

Magnífiques cupules daurades ne coronaven el teulat, i entre les columnes que voltaven tot l'edifici, hi avia estatuës de marbre que semblaven vivents. Per les altes finestres, se veien en les grans sales, precioses tapicerïes de seda i meravellosos retrats de que 'ls murs estaven coberts. Al mig de la sala més gran rajava una font, els raigs de la qual anaven fins a la cupula de la teulada per on el s3l aclaria l'aigua i les plantes que creixien a la piscina.

La petita sirena ja sabia on abitava 'l príncep. Va anar-hi molt sovint a passar el cap-vespre i la nit sobre l'aigua. Va nedar molt més lluny, en el país on les seves germanes no avien mai gosat anar. Anava fins a l'estret canal que vorejava l'esplendida terrassa de marbre. S'hi asseïa i esguardava el jove príncep que 's creïa estar sol sota l'erмосa claredat de la lluna. El va veure sovint, a la nit, passejar-se al s3 de la musica en el seu bastiment ornat de banderes. Sortia llavors del seu amagatall, i, quan el vent jugava a través dels seus cabells argentats, s'aguera pogut creure que era un cigne que desplegava les ales.

Sovint, quan els pescadors anaven a la pesca, a l'encesa sentia que deien bé del príncep, i se sentia ditxosa d'aver-li salvat la vida quan anava saccejat i mig mort en mig de les onades, i 's recordava amb quina joia avia estret el seu cap sobre 'l seu pit, i l'aví cobert de petons. Però ell no sabia res de tot això, i no podia consolar-la.

Com més anava més estimava els omens, i més desitjava poder viure entre ells, el món dels quals li semblava més gran que 'l seu. Ells podien vogar en navilis sobre la mar, assolir les altes montanyes fins als nuvols; llur país, amb els boscos i els camps, s'extenia més enllà dels esguards. Hi avia tantes coses que volia saber, i a les quals les seves germanes no podien respondre! Va anar a trobar la seva avia, que coneixia molt bé 'l món de dalt : el nomenava *el país del damunt de la mar*.

— Quan els omens no 's neguen, ¿poden viure eternament? — va preguntar ella. — No moren com nosaltres dins la mar?...

— Sí — va dir la vella : — han de morir, i la llur vida no dura pas tant com la nostra. Podem viure trescents anys; però,

quan la nostra vida s'acaba, som canviades en escuma, i no tenim la nostra tomba entre els que estimem. La nostra ànima no es immortal; es per això que no tenim una segona vida. Som com les algues; tallades, no tornen a créixer més. Els omens, al contrari, tenen una ànima immortal que sobreviu aduc quan el cos es dins la tomba. Ella munta llavors a través els aires, fins a les estrelles lluminoses. Així com muntem a flor d'aigua per esguardar la terra, l'ànima humana se'n vola a les regions que no podem veure.

— Per què no hem rebut una ànima immortal? — va preguntar tristament la sirena. — Donaria volenterosament els meus trescents anys de vida per ser ome durant un dia, i tenir la meva part en el món celestial.

— Es impossible pensar-hi — va dir la vella. — A més, nosaltres som molt més ditxoses que no pas els omens!

— Doncs, auré de morir i canviar-me en escuma! Llavors no sentiré més el cant de les onades? Ja no veuré més les belles flors ni el sol vermell?

— No — va dir la vella — si es que un ome no t'estimi fins al punt que siguis més, per ell, que pare i mare. Si 't dóna tots els seus pensaments i tot el seu amor, i que un clergue posi la teva mà dreta dins la seva per unir-vos per sempre més, la seva ànima passarà en tu i obtindras una part de la felicitat reservada als omens. Però això no pot ser; aquesta cosa que trobem tant bonica aquí baix a la mar, la nostra cua de peix, passa per lleig a la terra. Per ser bonic entre els omens, cal tenir dos peus pesants que nomenen cames.

La sirena va sospirar i va mirar tristament la seva cua.

— Vine — va dir la vella. — Anem's-en a divertir. Dancem i saltem durant els trescents anys de la nostra vida. Vertaderament ja n'hi ha prou. Apa, vine! Aquesta nit hi ha un gran ball al castell.

Com de fet, s'avia desplegat una magnificència de la qual no pot tenir-se la més petita idea a la terra. Els murs i els sostres de la gran sala de dansa eren de vidre espès, però transparent. Centenars de muscles gegantins, vermells i verds, estaven

posats a cada costat de la sala, i prop de cada un hi avia una teiera de llum blava. Així aclarien la sala, que semblava ser una mar de llum. Podien veure-s milers de peixos, petits i grossos; nedar contra 'ls murs de vidre. Alguns tenien les escates emporprades, altres d'argent i or. Al mig de la sala, passava una llarga corrent sobre la qual dançaven els abitants i les abitanteres de la mar als dolços sons de llurs propis cantos. Els omens no tenen tant belles veus. La més encantadora era la de la princesa jove. Tota la cort la va aplaudir. Un instant va sentir-se transportada de joia al pensar que tenia la veu més bonica que pot aver-hi a la terra i a la mar; però ben aviat va somiar amb el món de dalt. No podia oblidar ni 'l jove príncep ni 'l seu dolor de no tenir una ànima immortal. Es per això que va fugir del castell del seu pare; i, mentres hi cantaven i s'hi divertien, va asseure-s, tota desolada, en el seu jardinet. Va sentir, tot de cop, sons que anaven ad ella a través de les aigües.

— De segur que es aquell en qui penso sempre — va dir ella : — aquell que estimo

més que pare i mare, aquell a qui confio el meu destí. Ho vui gosar tot per aconseguir-lo i per posseir una ànima immortal. Mentre les meves germanes dancen en el castell del meu pare, aniré a trobar la bruixa de la mar, davant la qual he tremolat d'espant fins avui. Potser ella podrà aconsellar-me i ajudar-me.

Dient això va sortir del jardí i va anar a la caverna brugidosa, al fons de la qual vivia la bruixa. Mai avia pres aquell camí. No y avia allà, ni flors ni algues : no y avia més que sorra fina que s'extenia fins a la caverna on l'aigua feia remolins escumejants com la que passa sota una roda de molí. Va atravesar aquests remolins per arribar on vivia la bruixa. La seva casa era al mig d'una extranya forest. Els arbres i les mates eren polips, meitat animals, meitat plantes; aurieu dit que eren caps que creixien a la terra; però les branques semblaven llargs braços llefiscosos. La princesa va aturar-se espantada davant la casa de la bruixa. El seu cor batejava violentment : amb un xic més auria fugit. Però va pensar en el príncep, i en l'ànima

umana, i li va tornar el coratge. Va nuar els seus llargs cabells sobre la testa per impedir als polips d'agafar-los, va creuar les mans sobre 'l seu pit, i va lliscar tant depressa com pot fer-ho un peix a l'aigua, passant entre 'ls afrosos polips que extenien vers ella llurs horribles braços. Va veure que cada un d'ells avia pres alguna cosa, i la guardava amb els seus centenars de braços com amb estenalles de ferro. Els omens que avien mort submergits dins la mar semblaven blancs com ossades. Hi avia també calaveres d'animals i aduc el cos d'una sireneta que avia sigut agafada. Això va ser el que més va espantar a la princesa de la mar. Va arribar tot seguit a un indret ple de maresmes, on xiulaven horribles serps. Hi avia, al mig, una casa, construïda amb ossades d'omens negats. Al davant estava asseguda la bruixa, que donava menjar a un gripau amb la boca, com els omens ho fan amb els canaris.

— Ja sé què vols — va dir la bruixa. — Es una bogeria per la teva part, però la teva voluntat serà feta. El mal serà per a tu, bella princesa! Has de desfer-te de la

teva cua de peix, i al seu lloc tindras dos peus com els omens, per a que 'l príncep t'estimi i parteixi la seva ànima amb tu. Arribes a temps, justament : la nit passada no auria pogut servir-te abans d'un any. Vaig a preparar-te la beguda. Tu nederas fins a la terra, arribaras a la platja, i la beuras d'una tirada. Tot-om que 't vegi dirà que ets la més bella noia dels omens. Tindras un caminar alat, més lleuger que 'l de qual-sevol dançaire; però a cada un dels teus passos tindras la sensació que camines sobre 'l rostoll punxant i que 'ls teus peus sagnen. Si vols sofrir tot això, jo puc ajudar-te.

— *Accepto* — va dir la sirena amb una veu tremolosa.

I pensava en el príncep i en l'ànima immortal.

— *Però pensa-y bé* — va dir la bruixa. — Un cop auras pres la forma umana, no podras redevenir sirena : mai més podras tornar a veure tes germanes ni 'l castell del teu pare. I si no guanyes l'amor del príncep fins a devenir-li més estimada que pare i mare, i fer unir les vostres dugues

mans per un clergue per què sigueu marit i muller, no obtindras l'ànima immortal. Al matí que seguirà a les noces d'ell, el teu cos se trencarà i tu devindras escuma de la mar.

— *Accepto* — va repetir la princesa, palida com la mort.

— Però m'has de pagar, — va dir la bruixa — i no demano pas poc. Ets tu qui tens la veu més bella aquí al fons de la mar, i penses que podras servir-ten per enamorar el príncep. Però es necessari que me la donis : vui que paguis el meu brevatge amb allò que tens de millor. Jo mateixa 'm veig obligada, per preparar-lo, a donar sang meva: però també serà fort com una espasa de dos tallants.

— Però, si 'm prens la veu, què 'm quedarà? — va preguntar la petita sirena.

— La teva bella presencia, el teu caminar alat, els teus ulls eloqüents — va dir la bruixa. — Amb això n'hi ha prou per seduir un ome. I bé! has perdut el coratge? Treu la teva llengüeta, que jo la tallaré! Serà la paga de la beguda.

— *Siga* — va dir la sireneta.

I tot seguit la bruixa va agafar la seva cacerola per preparar el brevatge.

— La netedat es una virtut — va dir aixugant la cacerola amb un manyoc de serps.

Després va estripar-se 'l pit i va deixar córrer la seva sang. Va afegir-hi, alesores, ingredient sobre ingredient. Una fumera espessa va aixecar-se. A la fi el brevatge va estar llest i era alesores clar com l'aigua.

— Veus-el-aquí! — va dir la bruixa.

Després va tallar la llengua de la petita sirena, que desde llavors no va poder parlar ni cantar.

— Si 'ls polips volen agafar-te quan passis per là forest, — va dir la bruixa — arruixa-ls amb algunes gotes d'aquest líquid.

La sirena no va aver de fer-ne ús. Els polips, espantats, reculliren llurs braços quan vegeren el brevatge que brillava, entre les mans de la sirena, com una estrella. Així va atravessar la forest i la caverna sense obstacles.

Podia entreveure 'l castell del seu pare.

Les teieres estaven apagades a la gran sala. Tots dormien profundament. No va gosar despertar-los, sobre tot ara que era muda i que ·ls avia de deixar per sempre; però va semblar-li que ·l seu cor se trencava de dolor. Va lliscar cap al jardí, va collir una flor en el terraplè de cada una de les seves germanes, va enviar cap al castell milers de besos, i va muntar a través l'aigua d'un blau fosc.

El sól encara no s'avia aixecat quan el príncep va pujar els seus bells esglaons de marbre. Feia un bonic clar de lluna. La petita sirena va beure ·l brevatge cremant, i va semblar-li que una espasa de doble tallant penetrava en la seva tendre carn. Va perdre ·l coneixement, i va quedar-se allà. Quan el sól il·luminava les ones, va despertar-se i va sentir un dolor cruent. Però davant d'ella ·y avia ·l jove príncep; fixava en ella ·ls seus ulls negres. Llavors va adonar-se que la seva cua de peix avia desaparegut, i en el seu lloc tenia unes boniques cames blanques com no més una noia jove pot tenir-les. Però, al veure-s tota nua, va envoltar-se amb els seus llargs cabells com

amb un mantell. El príncep va preguntar-li qui era, i com avia anat allí. Ella va esguardar-lo amicalment, però molt tristament, amb els seus ulls d'un blau fosc, i no va poder dir-li cap paraula. El príncep va agafar-la per la mà i la va conduir al seu castell. A cada pas que feia, com la bruixa li avia predit, li semblava caminar sobre agulles punxantes i sobre rostoll picant; però va aguantar el dolor sense queixar-se. Caminava prop d'ell lleugera com una bombolla de sabó, i ell, com els altres, va admirar el seu alat caminar.

Va ser vestida amb vestits de seda i de mussolina. Era la més bonica del castell, però no podia ni parlar ni cantar. Ermoses esclaves vestides de seda i or varen venir a cantar davant del príncep i dels seus reials pares. Cantaven totes l'una millor que l'altra i el príncep donava 'l senyal de l'aplaudiment, picant de mans. La petita sirena estava tota afligida; sabia que ella cantava molt millor encara, i pensava :

— Ah! si sabés que he donat per sempre més la meua veu per estar aquí, aprop d'ell!

Després d'això varen dançar les esclaves al sò de la musica més deliciosa. Llavors la sirena va aixecar els seus ermosos braços blancs, va dreçar-se sobre la punta d'un peu, i, fregant el sòl, va posar-se a dançar tant joliument, que no avien mai vist res semblant. A cada moviment la seva bellesa 's feia més valer i els seus ulls parlaven al cor més que 'l cant de les esclaves.

Tot-om estava encantat, sobre tot el príncep, que la nomenava *la seva noia trobada*. Però anava dançant encara que cada vegada que tocava la terra li semblava caminar sobre rostoll. El príncep li va dir que 's quedaria amb ell, i va obtenir el permís de dormir davant de la seva porta sobre un coixí de vellut. Va fer-li fer vestits d'ome, per a que pogués acompanyar-lo a cavall. Així varen passejar-se a través de les forestes oloroses on les verdes branques els acariciaven l'espatlla, mentre 'ls ocells cantaven en el fullatge. Va pujar amb el príncep les altes montanyes; i quan els seus peus eren tant sagnosos que 'ls altres se n'adonaven, somreia i continuava muntant amb el príncep fins que veien els nuvols

sota seu com un vol d'aucells que se'n van cap als països calids.

En el castell del príncep, quan tots els altres dormien, ella's posava sobre les llargues escales de marbre, vora la mar, i refrescava 'ls seus peus bullents a l'aigua freda. Això li feia bé, i li duia 'l record dels seus, allà, en les pregoneses. Una nit, tot de cop, les seves germanes varen aparèixer a flor d'aigua tenint-se pels braços. Cantaven dolcíssimes cançons tot nedant. La petita sirena 'ls va fer un senyal. La varen conèixer, i li varen contar quant desolades avien estat de la seva partença. Desde llavors varen tornar-hi cada nit, i fins una vegada va veure la seva vella avia, que desde molts anys no havia muntat a flor d'aigua; va veure també 'l Rei de les Mars, amb la seva corona d'or sobre la testa. Tots dos varen estendre les mans vers ella, però no varen gosar acostar-se tant a la terra com les seves germanes.

Cada dia la jove fada estimava més el príncep, i ell la volia com se vol una noia bona i dolça; però no pensava pas a prendre-la per reina, i era necessari que fos la seva

esposa per guanyar una ànima immortal, sense la qual cosa devindria escuma de la mar el dia que 'l rei se casaria.

— No m'estimes més que totes les altres? — semblaven dir els ulls de la petita sirena, quan ell l'estrenyia en els seus braços i la besava sobre 'l front.

— Sí — deia 'l príncep : — ets la que jo prefereixo, perquè tens un cor excel·lent. Ets la meva amiga millor i t'assembles a una noia que vaig veure un dia, i que certament no tornaré a veure més. Jo anava en un navili que va enfonsar-se. Les onades varen dur-me a la platja prop d'un temple on nombroses noies estan donades al servei de Déu. La més jove va trobar-me a la platja i va salvar-me de la mort. No més l'he vista una vegada, però es la sola que jo puc estimar. Tu t'hi assembles i tu fas reneixer per mi la seva imatge. Està donada al servei del temple, però t'ha enviat a mi com un missatge d'amistat. No 'ns veurem mai més.

— Ah! no sab que soc jo qui li va salvar la vida! — pensava la petita sirena. — Jo l'he portat a través les onades fins al bosc on hi ha 'l temple. Vaig esperar, darrera

una roca, que algú 'l trobés, i vaig veure venir la noia que estima més que a mi!

Va sospirar profundament, car no podia plorar.

— Aquesta noia està donada al temple : ell ho ha dit — va pensar tot seguit la petita sirena. — No 'n sortirà mai més i així no 's trobaran. Però joestic a casa d'ell i el veig cada dia. Vui servir-lo, estimar-lo, consagrar-li la meva vida.

No obstant, se va parlar del casament del príncep; deien que anava a esposar l'erмосa filla del rei veí. Es per això que varen preparar un superb navili.

— Diuen que 'l príncep vol visitar el país del rei veí, — deia el poble, — però no més vol veure la seva filla. S'emporta amb ell un nombrós seguici.

La sirena removia 'l cap tot sovint : coneixia més que ningú les intencions del príncep.

— Sí, es per veure la princesa, que me 'n vaig — li avia dit : — però es perquè 'ls meus pares m'hi obliguen. Però no 'm forçaran a dur-la aquí com esposa. Sé per endavant que no puc estimar-la. Certament

no s'assembla a la noia del temple. Si agué de prendre esposa, series tu, estimada noia trobada; tu, que ets l'imatge d'ella; tu, la d'ulls que parlen en lloc dels llavis!

Dient aquestes paraules, li va besar la boca vermella, va jugar amb els seus llargs cabells, i va estrènyer el seu cap contra 'l propi cos. Al vespre, la pobra petita sirena, va somiar una felicitat umana i una ànima immortal.

— No tens pas por de la mar, petita muda? — va preguntar-li ell quan va estar a punt el navili que avia d'emportar-sel.

Amb això va parlar-li de les tempestes, dels meravellosos peixos de la mar. Ella somreia escoltant-lo; sabia millor que cap ome què passava en les profunditats.

Una nit de lluna, quan totom dormia, tret el pilot, va decantar-se sobre 'l pont i va mirar a través de l'aigua transparenta. Va creure-s mirar el castell del seu pare. La vella avia era allà, esguardant la quilla del navili a través de les onades furientes. Tot de cop les germanes van aparèixer a flor d'aigua, i, mirant-la tristament, varen extendre les mans vers ella. Va fer-

los un senyal amb les mans i va voler explicar-los que era ditxosa; però al moment el gat-de-mar va aparèixer, i les germanes varen submergir-se sota l'aigua. El jove va creure que no era altra cosa que l'escuma de les onades. L'endemà al matí, el navili arribava al port de la gran ciutat del país veí. Totes les campanes tocaven; els soldats feien la parada, amb les banderes desplegadas i les baionetes al canó del fusell. Cada dia va aver-hi noves festes. Els balls i les reunions se succeïen, però la princesa encara no 'y era. Deien que era lluny, en un temple on s'ins-truïa de totes les reials virtuts. A la fi va arribar. La sirena estava tota encuriosida de veure la beutat tant celebrada. Va aver de reconeixè-u : mai avia vist persona tant amable. Tenia la pell tendra i fina, i darrera les celles, llargues i negres, els ulls d'un blau fosc que resplendien.

— Eres tu! — va cridar el príncep. — Eres tu que 'm vas salvar quan estava des-maiat sobre la platja? I va estrènyer la seva estimada en els seus braços.

— Que soc ditxós! — va dir a la sirena :
— La més gran felicitat que podia somiar

m'ha sigut concedida. Tu te n'alegraras amb mi, tu, la millor de les meves amigues!

La princesa de la mar va besar la mà del príncep, però va sentir rompre-s el seu cor. El dia del casament seria morta i canviada en escuma de la mar.

Totes les campanes varen repicar joiosament. Els eralts passaven pels carrers publicant el casament. Sobre tots els altars cremaven olis olorosos en precioses llanties d'argent. Els clergues feien balancejar els encencers. Els dos nuvis, amb les mans agafades, varen rebre la benedicció del bisbe. La petita sirena, vestida de seda i or, portava la cua de la princesa. Però no sentia la música magnífica, ni va veure res de la cerimònia santa. Pensava en la seva nit de mort i en tot allò que perdia en el món.

La nit mateixa els dos esposos varen anar a bord del navili. Els canons tiraven; les banderes flotaven. Al mig del bastiment estava posada la tenda reial ornada d'or i de porpra. Era allà que els dos esposos avien de passar la nit silenciosa.

El vent va inflar les veles, i el navili va lliscar sobre la mar transparenta.

Quan va ser fosc, varen encendre teieres, i els mariners varen dançar gaiament sobre el pont. La petita sirena va recordar-se de la primera volta que avia muntat a flor d'aigua, i en la qual avia vist una festa magnífica i joiosa com aquesta. Va tenir el coratge de dançar. Lleugera com una oreneta, va fer-se admirar de tots; mai avia dançat tant bé. Li semblava posar els peus sobre rostoll picant, però no 'u sentia : un altre dolor més cruent estrenyia el seu cor. Sabia que era la darrera nit que veia aquell per qui avia deixat els seus pares i el seu palau, donat l'ermosa veu, i cada dia sopor-tat torments infinits sense que ningú n'agués agut esment. Era la darrera nit que respirava 'l mateix aire que ell, que veia la mar profunda i el cel atapaït d'estrelles.

Una nit profunda i eterna, sense consciència i sense somni l'esperava, ja que no tenia ànima immortal i no podia obtenir-ne una.

Tot va ser festa en el vaixell fins a mitja nit. La pobra sireneta reia i dançava amb la mort dintre l'ànima. El príncep abraçava la seva ermosa esposa; ella jugava amb els seus cabells negres; i, fent bracet varen

anar a prendre 'l llur repòs a la tenda. Tot va ser quietut en el navili : tant sols el pilot estava al timó.

La petita sirena passava 'l seu braç entorn dels cordatges i esguardava cap a orient les lluissors de l'alba. Sabia que 'l primer raig del sól li donaria la mort.

Tot de cop va veure les seves germanes sorgir de l'aigua. Tenien l'aire tant trist com ella; els llurs cabells llargs ja no flotaven al vent; avien sigut tallats.

— Els avem donat a la bruixa per salvar-te de la mort avui. Ens ha donat un punyal : vet-el-aquí. Mira que es afilat! Abans que 'l sól s'aixequi has d'enfonsar-lo en el cor del príncep, aixís que la seva sang correrà sobre 'ls teus peus, se canviaran en cua de peix. Devindras sirena, saltaras a la mar, i podras viure-y, els trescents anys, fins al dia que seras canviada en escuma. Però vés depressa! ell o tu heu de morir abans que 'l sól s'aixequi. La nostra avia té tanta pena per culpa teva, que 'ls seus cabells grisos han caigut, com els nostres, sota les estisores de la bruixa. Mata 'l príncep i vine! Però vés depressa. Veus aquesta

ratlla vermella en l'oritzó? Dintre pocs minuts el sól s'aixecarà i tu moriras.

Varen sospirar profundament i varen submergir-se dins la mar.

La sirena va apartar la cortina de porpra de la tenda i va veure la jove esposa que dormia sobre 'l pit del seu espòs. Va abaixar-se i va besar el seu ermós front; va mirar el cel on les lluissors de l'alba s'emporpraven cada vegada més; va mirar el punyal, que tenia a la mà; després va enviar les seves mirades al príncep, que en el somni deia 'l nom de la seva esposa.

Sí! Ella sola ocupava 'l seu pensament!

El punyal tremolava a la mà de la petita sirena. De sobte 'l va llançar a la mar.

Se varen veure tremolar gotes de sang d'un roig fosc.

Una darrera vegada va mirar el príncep; després va deixar-se caure dintre l'aigua, i va sentir el seu cos desfer-se en escuma.

Al mateix instant el sól floria sobre la mar.

Els seus raigs dolços i calids, varen caure sobre l'escuma morta i freda, i la sirena no

va sentir la mort. Va veure 'l sól clar.

Al damunt d'ella planaven centenars de sers transparents, a través dels quals ella va veure les veles blanques del navili i els brillants núvols rojos.

El parlar d'aquests sers era melodiós, però tant eteri que cap ome no 'l pot sentir, així com cap esguard terrenal els pot veure. Sense ales, se sostenien pel sol efecte de llur lleugeresa. La petita sirena va veure que ella tenia una forma semblant a la llur i que sorgia de més a més de l'escuma de la mar.

— On soc? — va demanar amb una veu semblant a la dels sers aeris, tant eteria que cap veu humana no podia ser-li comparada.

— Entre les filles del aire — varen dir les altres. — Les sirenes no tenen ànima immortal, i no poden obtenir-ne una si no guanyen l'amor d'un ome. Llur existencia eternal depèn d'un altre. Nosaltres, filles de l'aire, no tenim ànima immortal; però amb bones accions podem obtenir-ne una. Volem cap els països calids, on viu la pesta; hi anem a socórrer els omens. Espargim en l'atmosfera 'l perfum de les flors i els gua-

rim. Quan durant trescents anys hem fet tot el bé que està en el nostre poder, obtenim una ànima immortal, i podem disfrutar de la felicitat eterna de l'ome.

— I jo?

— Tu, pobra petita sirena, has sofert tant i has fet tant de bé, que t'has tornat filla de l'aire, i ara pots, fent bones accions durant trescents anys, obtenir una ànima immortal.

La petita sirena va aixecar vers Déu les mans transparentes, i per primera vegada els seus ulls s'ompliren de llagrimas.

Sobre el navili, el brugit i l'animació varen començar. Va veure el príncep i l'ermosa princesa que la cercaven; inquiet miraven l'aigua escumejanta com si sabessin que s'avia llançat a les onades. Invisible la sirena va besar el front de la princesa, va somriure al príncep, i va volar amb les altres filles de l'aire sobre un nuvol roig que passava pel cel.

— Dintre trescents anys planareu així en el reialme de Déu!

— Podem ser-hi abans — va dir una de les filles de l'aire.

— I com? — va preguntar la sirena.

— Llisquem invisibles en les cases dels omens, on hi ha nens i cada vegada que 'n trobem un de gentil que es l'alegria dels seus pares i mereix el llur amor, Déu escursa el nostre temps de prova. El nen no sab que volem en la cambra, i quan podem somriure de plaer a l'estimat menut, un any ens es perdonat dels trescents. Però cada vegada que trobem un nen poc onest i dolent, hem de vessar llagrimes de tristesa i el nostre temps de prova es allargat d'un dia.

L'OMBRA

EN els països calids el sol es molt més calent que a casa nostra. Les gents tenen la pell d'un roig fosc com la fusta de roure, i fins, en encontrades més calides encara, de tant cremats són tots negres.

El Savi, del qual la nostra rondalla us va a parlar, acabava d'arribar dels països frets als països del Sud. Se creia que podria passejar-se allà com a la seva terra; però ben aviat se va convèncer que això no podia ser. Com les altres persones de seny, va aver de quedar-se a la seva cambra. Se tancaven les portes i les finestres, i la casa semblava adormida o inhabitada.

Per més desgracia, la casa on el Savi vivia estava situada de tal manera, que l'

sól hi donava del matí al vespre. No 's podia aguantar!

El nostre ome de ciencia era un jove molt robust, però la calor el va posar en un estat que espantava. Va amagrir-se molt, i fins la seva Ombra va allargar-se. Va tornar-se més petita que mai avia estat de tant que 'l sól la va devorar.

Solament a la nit, quan el sól era amagat, l'ome i la seva Ombra reprenien un xic les forces.

Era un veritable goig quan arribava aquest moment.

Tot seguit que s'encenia 'l llum a la cambra, l'Ombra semblava estirar-se per prendre forces. El Savi sortia al seu balcó per bellugar-se un xic, i, tot seguit que les estrelles brillaven al cel, ell també semblava reviure.

En tots els balcons del carrer (i en els països calids n'hi ha en cada finestra) sortia la gent, perquè 's necessita prendre l'aire fins quan se té la cara negra. Sabaters, sastres, tot-om se passejava pels carrers.

Se posaven taules i cadires davant de les portes, i per tots costats s'encenien

llums. Els uns badaven, els altres cantaven. N'hi avia que 's passejaven en cotxe o a peu. «Gling!gling!gling!» era 'l sò de les mules que passaven al trot amb picarols agafats al coll.

L'animació dels carrers era molt variada: hi avia noies que cantaven a cor; després, més lluny, omens amb cucurulles que anaven a un enterrament; i, gairebé darrera d'ells, una joiosa comparsa anant a donar un concert.

Una sola casa quedava en silenci : estava davant mateix de la del Savi.

Algú 'y vivia, no obstant; sense això les plantes que estaven al balcó no auriem pogut viure ni florir. Les devien regar.

Cap al vespre les portes se mig-obrien molt lleugerament, però les cambres restaven fosques, almenys les que donaven al carrer, car al fons de la casa s'hi sentia música.

Aquesta musica semblava admirable al nostre Savi; però potser no era altra cosa que una idea. En els països calids ho trobava tot admirable, en no essent la calor. Va anar a preguntar al seu propietari que vivia a

la casa del davant; però aquest bon home no 'n sabia res. No s'hi veia mai ningú; i, en quant a la musica, la trobava terriblement monotona.

— Es algú que vol tocar un fragment massa difícil per ell. No pot sortir-sen, però s'hi entossudeix.

Una nit, el Savi va despertar-se d'un sust. Dormia sempre amb la finestra oberta, i l'aire de la nit aixecava lleugerament un recó de les seves cortines. Va veure que una llum extraordinària brillava al balcó del davant. Les flors semblaven flames d'un color vivíssim, i entremig d'elles hi avia una meravellosa dòna, de cara resplendent.

El Savi va quedar amb els ulls enlluernats; però s'ha de dir que 'ls avia obert massa tot despertant-se : no 'y avia, doncs, en això, res de sobrenatural.

D'un salt va trobar-se fòra del llit, va amagar-se darrera les cortines i va mirar. La noia avia desaparegut, i la llum meravellosa amb ella. No més les flors avien quedat tant ermoses com abans. La finestra estava mig-oberta, i se sentia una musica encantadora.

Qui podia viure allà? Per on s'hi entrava,

ad aquella casa? Cap porta al carrer : solament persianes closes.

Una nit el Savi estava en el seu balcó. Dintre la cambra, darrera d'ell, hi avia un llum encès, i per això veia la seva Ombra sobre 'l mur de la casa del davant. Sí : veia la seva Ombra en mig de les flors del balcó, i, cada vegada que ell s'abaixava, ella s'abaixava igualment, amb la docilitat que tenen les ombres.

— Me sembla — va dir el Savi — que la meva Ombra es l'únic ser vivent d'aquesta casa. S'asseu en mig de les flors. Però, ja que la finestra es mig-oberta, per què no entra a veure què 'y ha allà dins? M'ho diria tot seguit. Sí, sí! Entra, apa! — va dir tot fent broma.

Va fer un cop de cap a l'Ombra que va repetir-lo.

— I bé! Entra! Però no t'hi quedis gaire temps!

Va aixecar-se i va entrar dintre la cambra, deixant caure la cortina. Però, si algú s'agués trobat allà, auria vist entrar l'Ombra per la finestra del davant i desapareixer a l'interior.

L'endemà 'l Savi va sortir per anar a prendre 'l seu cafè i llegir els diaris.

— Què vol dir això? — va dir quan va trobar-se a ple sol. — Ja no tinc la meva Ombra! Va deixar-me realment aïr a la nit, i no ha tornat. Qui sab què 'm passarà?

La perdua de la seva Ombra 'l consternava. No la perdua ella sola, perquè se n'auria aconsolat, però sabia la rondalla de *l'Ome que ha perdut la seva Ombra*, com tots els nens la saben en els països frets. Quan l'Ombra tornaria i ell explicaria la seva aventura, li dirien que era la repetició d'una istoria ben coneguda, i això seria molt desagradable. Va resoldre no parlar-ne a ningú. Era 'l millor que podia fer. Al vespre va sortir al balcó amb un llum darrera seu. Va fer-se tot petit; després molt gran. Tot era en va : l'Ombra no tornava.

— Hum! hum! — feia 'l Savi.

Era un cas perdut.

Era verament desagradable. Però, com que en els països calids tot creix molt rapidament, el Savi, al cap de vuit dies va veure, amb gran alegria, que una nova Ombra s'extenia als seus peus tot seguit que cami-

nava pel sól. Sens dubte l'arrel de la seva Ombra no avia desaparegut. Al cap de tres setmanes tenia una Ombra raonable que va créixer encara durant la seva estada en el país del Nord.

De retorn a casa seva, el Savi va escriure llibres sobre la Veritat, el Bé i la Bellesa en el món.

Dies, anys, fins molts anys, varen passar. Un vespre que ell treballava a la seva cambra, varen trucar.

— Entreu — va dir.

Però ningú va entrar. Va anar a obrir. Davant seu hi avia un ome extremadament magre, que va fer-li una profunda impressió. Anava, perxò, molt ben vestit: devia ser un senyor de la més alta societat.

— A qui tinc l'onor?... — va dir el Savi.

— Ja 'm creia que no 'm coneixerieu — va dir l'altre. — M'he engreixat una mica. Ara tinc carn i òssos. Ah! no podieu pensar tornar-me a veure en aquest estat! Ja no coneixeu la vostra Ombra. No podieu evidentment creure que tornaria. No he tingut més que felicitat desde que vaig deixar-vos, i no puc queixar-me. Si vui com-

prar la meva llibertat, ara 'n tinc els medis.

I 's remenava 'ls grossos joiells que penjaven del seu rellotge; posava la mà sobre la gruixuda cadena d'or que portava al coll. A tots els seus dits brillaven veritables diamants.

— No puc retornar-me de la meva extranyesa — va dir el Savi. — Com es possible?...

— La meva istoria no es pas vulgar — va dir l'Ombra; — però vós no sou tampoc un ome com els altres. Quan vareu permetre que 'us deixés, no vaig pensar-m'hi gaire, i ja veieu com això m'ha sortit bé. Però, per això, tant feliç com soc, he volgut reveure-us abans de morir-me, així com també 'l meu país. Ja sé que teniu una Ombra nova. Aig de pagar-li una indemnització per fer el meu servei. I, a vós, ¿quant vos aig de dar si 'm vui comprar?

— Ets tu mateix? — va dir el Savi. — Mai, ni en somnis, auria cregut que l'antiga Ombra d'un ome pogués tornar baix la forma umana.

— Diga-m quant te dec — va continuar

l'Ombra; — perquè vui pagar els meus deutes.

— Per què 'u dius, això? — va dir el Savi. — No es pas qüestió de deutes, entre nosaltres! Ets lliure com un ome vertader. M'alegro molt de la teva felicitat. Asseu-te, mon vell amic, i conta-m una mica què t'ha passat i què has vist en els països calids, a la casa del davant sobre tot.

— Amb molt gust — va dir l'Ombra asseient-se; — però promet-me que no diras a ningú de la ciutat que jo soc la teva Ombra. Tinc moltes ganes de casar-me, ja que posseeixo ara més del que 's necessita per mantenir una familia.

— Ja pots estar tranquil — va dir el Savi: — no diré a ningú què ets. Vet aquí la meva mà. Ho prometo: ho compliré. Un ome no més té una paraula.

— Una Ombra igualment.

Era per demés curiós de veure com l'Ombra s'avia tornat un ome completament. Portava 'l vestit negre de la roba més fina, i les bòtes enllustrades. Duia un barret clac, que, per medi d'un ressort, s'aixafava com una coca. Era un barret d'ultima moda.

En quant a la seva cadena d'or i als seus diamants, ja n'avem parlat. Així l'Ombra estava extremadament elegant, i això era 'l que més la feia semblar un ome.

— Vaig a contar-vos això—va començar.

I dient aquestes paraules va posar les seves bòtes, enllustrades, sobre la nova ombra del Savi, que estava allargaçada als seus peus com un ca. Potser ho feia per orgull, potser esperava que l'Ombra s'enganyaria a les seves bòtes; però l'Ombra, allargaçada, va quedar ben tranquil·la per escoltar l'istoria. Volia escoltar com se fa per ser lliure i devenir senyor de sí mateix.

— Sabeu qui 'y vivia, a la casa del davant? — va començar l'Ombra. — I bé! el ser més bell del món : la Poesia. No més he viscut tres setmanes amb ella, però això m'ha valgut més que si agués llegit durant centenars d'anys poemes i obres savies. Ho he vist tot i 'u sé tot.

— La Poesia! — va dir el Savi. — Sí! sí! En les grans ciutats viu sovint retirada. La Poesia! No més l'he vista una vegada, i encara apenes estava ben despert. Estava en el seu balcó i resplendia com una alba

borial. Continúa. Estaves al balcó, vares entrar, i llavors...

—Llavors vaig trobar-me en una avant-cambra. Era una mica fosc. Vaig veure una filera d'ermoses cambres que 's comunicaven totes juntes. La llum hi era enlluernadora. No vaig atrevir-me a entrar perquè temia que 'm fessin desaparèixer. Amb vós avia après a ser prudent. Vaig posar-me a un recó i vaig observar.

— I què vares veure, llavors?

— Vaig veure tot quant se pot veure, i 'us ho contaré tot. Però deixeu que 'us endreci un prec, i no creieu que siga orgull per la meva part : ¿no podrieu acabar de tutejar-me?

— Perdoneu — va dir el Savi. — Es una vella costum : compreneu? Ja podeu continuar.

— De bon grat — va dir l'Ombra. — No vaig entrar : vaig quedar-me a l'avant-cambra; però era un lloc excel·lent, desde on se veia tot. Aduc allà, estava a la Cort de la Poesia.

— Però què heu vist? els déus de l'antiguitat? Hi avia eròis que combatien?

infants que explicaven els somnis llurs?

— Ja 'us he dit que m'estava allà: heu de comprendre que 'u vaig veure tot. Si 'us aguessiu estat al meu lloc aurieu devingut un ser superior a l'ome; però a mi, una Ombra, no m'ha pogut passar res més que tornar-me ome. Ara, la característica de l'ome es ser egoïsta: naturalment, no penso pas comunicar-vos tot quant sé.

»Es en aquella avant-cambra que vaig tenir per primera vegada consciència de la meva manera de ser. Com la Poesia, soc un reflexe. Recordeu-vos que sovint era més gran que vós, i que al clar de lluna se'm veia més detalladament.

»Devinguda ome, vaig deixar la casa de Poesia i la ciutat. Un bell matí vaig trobar-me pels carrers vestida com un príncep. Vaig quedar primer tota sorpresa d'aquest estat; i vaig amagar-me en un recó d'un carreró desert. A la nit vaig recórrer els carrers al clar de lluna. Vaig muntar sobre 'ls murs, sobre les teulades, per tafanejar dintre les cases, tant per les finestres dels salons com per les de les golfes. He pogut veure coses que ningú ha vist al món.

Ja 's té raó quan se diu que 'l fons de l'umanitat es lleig, i no n'estava pas orgullós de ser ome. He vist fer a les dònnes lo dels omes, als pares lo dels fills; coses que no 's poden creure!

» Sí — continuava l'Ombra : — sé 'l que cap ome pot saber, però que tots desitgen : el mal que 's pot fer al proxim! Si agués escrit tot això en una revista d'aquelles que la gent llegeix!

» Doncs me feia amic de tot-om. La gent me temia; per això 'm feien bona cara. Els professors me deien confrare; els sastres me vestien sempre novament, els comerciants me feien present de llurs millors mercaderies; les dònnes me trobaven admirable. I es per això que m'he tornat el que soc. Ara me n'aig d'anar. Aquí teniu la meva targeta. Visc a la banda del sól. Quan plou no surto de casa.

Varen passar dies, anys.

Sobtadament, l'Ombra va tornar.

— Ah! — va dir el Savi : — Escric llibres sobre 'l Bé, la Veritat i la Bellesa, però ningú s'interessa per aquestes qüestions, avui dia. Soc molt desgraciat!

— Jo no 'm preocupo per re — va dir l'Ombra. — Per això 'm vaig engreixant. Això es el que ha de buscar tot ome raonable. No sabeu prendre-us les coses tal com s'han de prendre. Si continueu així caureu malalt. Viatgeu. Precisament jo marxo. Voleu acompanyar-me? Seria ben agradable per a mi tenir un company de viatge. Voleu ser la meva Ombra? Això seria per a mi un gran plaer. Vos pago 'l viatge.

— Seria abusar...

— Ba! Això depèn de com se pren! Un viatge 'us faria bé.

— Però es insolent de prendre-m per la vostra Ombra!

— Així va 'l món, i sempre serà així. L'Ombra va allunyar-se.

El Savi realment no anava bé. Els dubtes el corsecaven. El public feia tant cas del que deia sobre la Veritat, el Bé i la Bellesa com una vaca d'una nou moscada.

Va acabar per caure verament malalt.

— Gairebé sembleu una Ombra! — li deien els seus amics.

El Savi tremolava ad aquesta idea.

L'Ombra va tornar.

— Necessiteu anar a prendre aigües — va dir. — No teniu més remei. En raó de la nostra vella amistat vos acompanyaré. Pagaré 'l cost del viatge, i, a canvi, vós escriureu un llibre. Jo també necessito prendre aigües, perquè la meva barba no vol créixer, i això es una malaltia : s'ha de tenir barba. Sigueu raonable i accepteu. Viatjarem com amics.

Varen marxar. L'Ombra era l'amo, i l'amo era l'Ombra. Anaven l'un al costat de l'altre : l'un per sobre, per davant o per darrera; l'altre seguint la posició del sol. L'Ombra s'arreglava sempre per tenir el lloc d'onor. El Savi no s'hi fixava. Se sentia de bon umor, i va dir un dia a l'Ombra :

— Ja que ets el meu company de viatge, i que fa tant temps que vivim junts, bevem per la nostra germanivola amistat.

— Què dieu? — va dir l'Ombra, que 's considerava com l'amo. — Vós, que sou un savi, sabeu com es extranya l'umana natura. Els uns no poden sofrir que's matxuqui un paper; altres s'esgarrifen quan una unglia rellisca sobre un vidre. I bé: seria 'l mateix espant, per a mi, si ara 'us

posessiu a tutejar-me de nou. Però, si 'l vostre desig es tutejar-nos, per què no podem fer-ho a la meitat? Jo 'us tutejaré.

I l'Ombra, desde llavors, va tractar de tu el seu amo.

— Es ben pesat, això — pensava aquest :
— que jo agi de dir-li vós mentres ell me diu de tu!

Però, de bon o mal grat, va aver de passar per aquí.

Van arribar a una ciutat d'aigües. Hi avia allí molts estrangers, principalment la filla d'un rei que era molt maca. Hi avia anat pel tractament d'una greu malaltia, que consistia en tenir l'esguard massa escrutador : veia les coses massa distintament, i això li treia tota il·lusió. Va notar tot seguit que 'l que avia arribat no era un ome com els altres.

— Se diu que ve aquí per al tractament de la seva barba — se va dir ella; — però jo ja conec el mal que té : li falta Ombra.

Això va avivar la seva curiositat, i en el passeig va fer-se presentar a l'extranger.

— ¿No es veritat — va dir tot seguit —

que la vostra malaltia consisteix en no tenir Ombra?

— Oh altesa reial! Esteu segurament en via de curació. Sé que la vostra malaltia consisteix en veure-y massa clar. Però m' sembla que ha disminuït, ja que no veieu que tinc una Ombra ben extraordinària. Veieu la persona que sempre m'acompanya? Els altres omens tenen les Ombres que totes s'assemblen : a mi no m'agraden les coses vulgars. De la mateixa manera que s'adona sovint als criats un lliurea de roba més fina que la que un om duu, així mateix he pres per Ombra un ome que també té Ombra. Això resulta molt car, però a mi no m'agrada la vulgaritat.

— Estic curada? — va preguntar-se la princesa. — Aquests banys són meravellosos. L'aigua fa en pocs dies un efecte admirable. Però no vui anar-men, encara, mentre no creixi la seva barba, perquè llavors ell se n'aniria.

A la nit, a la sala de ball, la filla del rei i l'Ombra varen ballar un vals. Ella dançava lleugera, però tant lleugera, que mai l'Ombra avia vist una dançatriu semblant. Va-

ren parlar. Ella va dir-li el nom de la seva patria. L'Ombra ja sabia on era : hi avia viatjat; però llavors la princesa era fòra. L'Ombra avia fet com per tot arreu : avia pujat sobre els murs del palau i avia mirat per les finestres, pels recons dels cortinatges. Avia après petits secrets cortesans que varen extranyar molt a la princesa quan l'Ombra els hi va contar.

— Es l'ome més espiritual de la terra! — se deia. — La segona vegada que va dançar amb l'Ombra va estar a punt d'estimar-la; però era prou raonable per pensar al mateix temps en la seva patria, en el seu reialme i en els omes que auria de governar.

— Es un ome d'esperit subtil! — pensava. — Balla admirablement. Però s'ha de saber si té coneixements profons.

Es necessari que 'u sapiga.

Va començar llavors a fer-li les preguntes més difícils, que ella mateixa no auria pogut respondre.

L'Ombra feia un xic el desentès.

— No 'u sabeu? — va preguntar la princesa.

— Sí — va dir l'Ombra — i tant bé, que fins la meva Ombra, que està a darrera de la porta, podria donar-vos la resposta.

— La vostra Ombra? Seria ben extrany!

— No puc assegurar-vos-ho, però 'm sembla que sí. Durant tants anys m'ha acompanyat i escoltat! Però aig de prevenir a la vostra altesa que la meva Ombra es extremadament orgullosa; es necessari considerar-la com un ome i tractar-la així per que estigui de bon umor i respongui raonablement.

— Aquest orgull m'agrada — va dir la filla del rei.

Varen anar a trobar el Savi darrera de la porta. Va parlar del sól i de la lluna, de l'ome físic i de l'ome moral, i el Savi va fer les més serioses respostes.

— Quin ome deu ser aquest, que té una Ombra semblant! — se deia. — Si 'm casés amb ell seria un gran bé per al meu reialme i el meu poble! Va donar part a l'Ombra de la seva intenció, però varen convenir de no dir-ne res a ningú fins que la princesa fos de retorn al seu reialme.

— No, a ningú! — va dir l'altre : — ni

a la meva Ombra : ja tenia bones raons per no dir-li.

I veus-aquí l'Ombra i el Savi anant-sen cap al país de la princesa.

— Escolta, mon bon amic — va dir l'Ombra al Savi.—Vet-aquí que m'he tornat poderosa i feliç. Vui fer-te també ditxós. Viuras al meu castell, te passejaras en la meva carroça reial, i cobraras cent mil escuts l'any. Però, a canvi de tot això, te deixaras dir que ets la meva Ombra. No diras mai que has sigut un ome. Una vegada l'any, quan farà sól i jo 'm faré veure, vindras a arrupir-te als meus peus com una ombra vertadera. Car aig de notificar-te que 'm caso aquest vespre amb la filla del rei.

— No 'u vui! — va cridar el Savi. — Això ja es massa. Jo no faré pas això, ni tu tampoc. Això seria enganyar la filla del rei i tot el país. Diré a tot-om que jo soc l'ome i que tu no ets més que una Ombra coberta de vestits d'ome.

— No 't creurà ningú — va dir l'Ombra. — Sigues raonable, o si no crido 'l guarda.

— Me 'n vaig a trobar la filla del rei!

— Jo 'y vaig primer que tu, — va dir l'Ombra — i 't faré tancar a la presó.

Ben aviat va ser fet, perquè tots els guardes obeïen l'Ombra. Sabien que 's casa-va amb la filla del rei!

— Per què tremoles? — va dir la princesa a l'Ombra, veient-la entrar. Què t'ha passat?

— Vinc de presenciar un espectacle dels més tristos. Figureu-vos que la meva pobra Ombra s'ha tornat boja! Se pensa que es un ome, i, encara més, diu que jo soc la seva Ombra!

— Es horrorós! — va dir la princesa. — L'han tancada : veritat?

— Sí, però crec que mai més tornarà a la raó.

— Pobra Ombra! Es ben de plànyer, i seria un gran bé per ella retirar-la del món. En l'estat d'esperit de la gent d'avui dia, un om s'interessa sobre tot per aquells que precisament se persegueix injustament. Seria potser convenient deslliurar-se d'aquesta Ombra d'una manera secreta.

— Es ben trist! — va dir l'Ombra fent

veure que sospirava. — Un servidor tant fidel!

— Té un caracter ben noble! — va pensar la filla del rei.

Al vespre la ciutat va ser il·luminada. «Bum!» feien els canons. Els soldats presentaven les armes. La festa va ser magnífica. La filla del rei i l'Ombra varen sortir al balcó, per que 'l poble 'ls veiés i per a fer-se aclamar una vegada més amb forces «visques».

El pobre Savi no 'n va sentir cap, de totes aquelles aclamacions : ja li avien tret la vida.

L'ABET

EN el bosc creixia un abet petit, molt bufó. Estava ben colocat, de cara al sol, i no li mancava pas aire. Al seu entorn creixien altres abets més grossos. L'abet petit auria volgut ser tant gros com ells.

A l'abetó no li agradaven gens els nois camperols que passaven xerra que xerra, tot anant a cullir maduixes o móres i que, en tornant amb el cistell ple, s'asseien aprop d'ell i deien :

— Oh, quin abet petit més bufó!

No li agradava gens que li diguessin «abet petit».

L'any següent va créixer d'un través de dit, i l'altre any d'un altre través encara. Ja sabeu que d'aquesta manera pot

saber-se l'edat d'un abet segons el nombre de rengles de branques.

— Oh! Si jo pogués arribar a ser un arbre tant gros com els altres! — sospirava l'abet petit. — Llavors extendria les meves branques ben lluny, entorn meu, i del meu cimall estant podria mirar els camps; els ocells vindrien a fer niu a les meves branques, i quan el vent bufaria podria breçar-m'hi majestuosament com els altres.

Es per això que res donava alegria al nostre abet petit, ni 'l sól, ni 'ls ocells, ni els ermosos nuvols de color de rosa que passaven damunt d'ell vespre i matí.

L'ivern va arribar. Per tot arreu la neu brillava ben blanca. Una llebre va passar corrent i va fer un salt per damunt l'abet, que 'n va restar tot umiliat.

Però, passats dos altres iverns, el nostre abet s'avia fet tant gros que la llebre va aver de voltar-lo.

— Oh! Créixer, créixer, arribar a ser alt i vell! Veus-aquí 'l que 'y ha de millor al món — pensava l'abet.

A la tardor venien regularment els

lleyataires, que serraven alguns dels arbres més grossos.

El jove abet, que ja era bastant alt, va començar a pensar en la sort d'aquells arbres magnífics que queien a terra amb fort soroll. Ne tallaven les branques, n'arrencaven l'escorça i apareixien així llargs i prims. Amb prou feines se 'ls coneixia. Els posaven tot seguit a les carretes, i els cavalls se 'ls enduien del bosc.

Aon anaven? Què 'ls passava? Per la primavera, al retorn de les orenetes i de les cigonyes, el nostre abet els preguntava :

— Sabeu aon se 'ls han enduts? Els heu trobats?

Les orenetes no 'n sabien re. Però una cigonya de cara seriosa va bellugar el cap i va dir :

— Crec saber-ho. He trobat moltes naus noves tornant d'Egipte. Tenien pals magnífics i 'm sembla que feien olor d'abet.

— Oh! Si jo fos prou gran per vogar com elles sobre la mar! Com es feta aquesta mar i a què s'assembla?

— Seria massa llarg d'explicar — va dir la cigonya prenent el vol.

— Alegra-t de ser jove!— deien els raigs del sol. — Alegra-t de la teva saba fresca i de la vida jove que es en tu!

El vent va abraçar l'abet, i la rosada va ornar-lo de perles; però ell no feia cas d'aquestes atencions.

Pels volts de Nadal anaven a tallar alguns arbres petits, no tant grans ni tant vells com el nostre abet, que no somniava altra cosa que deixar el bosc. Aquests arbres joves, ben poc frondosos, conservaven les branques; els posaven damunt de les carretes, i els cavalls se 'ls enduien del bosc.

— Aon van? — se preguntava 'l nostre abet. — No són pas més grans que jo. Fins n'hi ha un de més petit. I per què 'ls deixen les branques? On els porten?

— Nosaltres ho sabem! Nosaltres ho sabem! — piulaven els pardals. — Hem mirat a través dels vidres, a ciutat. Sabem on els porten. Els duen a les més ermoses festes que 's puguen imaginar. Hem mirat a través dels vidres : hem vist que 'ls planten al mig d'una cambra ben escalfada i els ornem amb els objectes més bonics ;

pomes, pastiços, confitures, joguines i centenars de llums.

— I després? — preguntava l'abet, tremolant de totes ses branques. — I després? Què ·ls passa?

— Ah! Ja no sabem re més. Però era esplendid!

— Ah! No he nascut per a aquest brillant avenir! — mormorejava l'abet. — Encara deu donar més gust que anar per mar. Ah! Si fossim a Nadal! Ara soc alt i gros com els que varen endur-sen l'any passat. Oh! Si fos a la carreta! Si fos a la cambra calenta, al bell mig de totes aquelles esplendors! Però, i després? De segur que encara ve alguna altra cosa més. Altrament, de què serviria guarnir-nos així? Sí : deu venir alguna cosa més meravellosa. Quin torment l'esperar! No puc aguantar més!

— Acontenta-t de nosaltres! — deien l'oreig i el raig de sól. — Acontenta-t de la teva verda joventut a plen aire!

Però no se n'acontentava. Creixia, creixia sempre amb un ermós verd fosc, tant a l'istiu com a l'ivern.

La gent que ·l veia exclamava :

-- Quin arbre més bonic!

Abans de Nadal el varen serrar el primer de tots. La destral va trencar-li les fibres, i va caure fent un sospir. Va sentir un sofriment que el privava de pensar en cap benaurança. Li sabia greu deixar el lloc on avia nascut. Sabia que mai més reveuria els seus vells i estimats companys, les mates i les flors que l'envoltaven, i, qui sab!, potser mai més cap ocell.

No : la separació no va ser alegre.

El nostre abet va reprendre el coneixement en el pati on el varen treure de la carreta junt amb els seus companys.

Va sentir un ome que deia :

—Veus-en-aquí un de magnific. Es el que necessito.

Varen arribar dos criats amb lliurea i el varen portar a una sala gran i ermosa. Tot al voltant hi avia retrats penjats a les parets, i sobre la xemeneia de porcellana dos gerros xinesos tots coberts de dragons i de flors il·luminades d'or.

Hi avia també magnifiques poltrones, canapès de seda, grans taules carregades de llibres i d'objectes de molt preu, que

costaven centenars i centenars de duros, com deien els nens.

L'abet va ser posat en una mitja-bóta plena de sorra; però no 's veia que fos una mitja-bóta, perquè uns draps verds posats tot al voltant la tapaven. El nostre abet no podia contenir la seva emoció. Què passaria? Minyones i criats varen començar a ornar-lo. Varen penjar-li a les branques paperinetes de colors plenes de bobons.

Pomes daurades i nous penjaven com si aguessin esclatat allà mateix. Varen enganxar tot seguit a les branques candelles vermelles, blanques i blaves, i unes nines que semblaven de carn, talment, que l'abet no n'avia vistes mai de tant boniques.

A dalt de tot hi van posar una gran estrella de llauna molt llampant. Era magnific!

— Aquesta nit, — deia tot-om — aquesta nit brillarà! Brillarà força això!

— Oh! — va pensar l'abet. — Si ja fossim al vespre! Si 'ls llums fossin encesos! Qui sab què passarà! Si 'ls arbres del bosc poguessin venir-me a veure! Potser

els pardals vindran a mirar a través dels vidres. ¿Que potser me quedaré aquí planificat amb aquests ornaments istiu i ivern?

Sabia, doncs, què avia de passar, i, no obstant, li feien mal les punxes de tant impacientar-se. El fer mal les punxes, per a un abet, es tant dolent com el mal de cap per a nosaltres.

A l'últim varen encendre les candeles. Quin esclat, quina esplendor! El nostre abet tremolava en tot el seu brancatge, tant fort, que una de les candeles va calar foc a una branca i va sentir-se una pudor de cremat!

—Déu meu!— varen cridar les minyones. I varen apagar el foc tot seguit.

L'abet no gosava bellugar-se, tement fer malbé alguna cosa dels seus guarniments. Brillava amb tot el seu esclat.

La porta va obrir-se de bat a bat, i una colla de criatures va precipitar-se endavant com per a fer caure l'abet. Les persones de més edat venien més tranquilament al darrera. Les criatures van aturar-se, mudes d'admiració; però al cap d'un moment

varen reprendre llur alegria brugidosa i varen ballar una sardana al voltant de l'arbre. Les joguines varen ser agafades l'una darrera l'altra.

— Què fan ara? — pensava l'abet. — Què succeirà?

Les candeles acabaven de cremar, i quan varen ser prop d'extinguir-se les varen apagar, i les criatures varen tenir llavors el permís de saquejar l'arbre de Nadal. S'hi tiraren a sobre i varen fer cruixir les branques. Si no aguéss estat solidament enfonsat, auria caigut a terra.

Després els nens varen ballar amb aquelles joguines tant boniques, sense ocupar-se ja de l'abet : solament la dida vella va mirar entre les branques, però no més era per a veure si avia quedat oblidada alguna llaminadura o alguna poma.

— Una rondalla! Una rondalla! — varen cridar els nens tot estirant cap a l'arbre un ome petit i gros que s'hi va asseure sota.

— Ja som en mig de la verdor, i li agradarà a l'abet escoltar-nos. Però jo 'us prometo una rondalla i prou. ¿Voleu Ivet-Avet o Klumpé-Dumpé, que va caure escales

avall, però que, no obstant, va pujar al trono i va obtenir la mà de la princesa?

— Ivet-Avet! — cridaren els uns.

— Klumpé-Dumpé! — cridaven els altres.

Va ser un verdader xivarri. Sols l'abet estava tranquil.

— Ja no compto per re, jo? — se preguntava. — Ja no n'han de fer re, de mi?

El vell va contar la rondalla de Klumpé-Dumpé. Els nens varen picar de mans tot cridant:

— Més! Més!

Volien també Ivet-Avet; però varen aver-se d'acontentar amb Klumpé-Dumpé. L'abet estava quiet i reflexionava. Els ocells del bosc no li avien contat mai re de semblant. Klumpé-Dumpé avia caigut escales avall, però avia obtingut la mà de la princesa.

— Oh! sí! Tot va així en el món! — pensava. — Això que aquest ome conta no pot ser mentida, car me sembla molt franc. Qui sab! Potser jo també cauré escales avall per a obtenir després una princesa.

Pensava amb goig en l'endemà, que se tornaria a veure cobert de candeles, de joguines, d'or i de fruita.

— Demà no tremolaré — se deia. — Nedaré en plena felicitat. Demà tornaré a sentir la rondalla de Klumpé-Dumpé i potser la d'Ivet-Avet.

Va estar-se tota la nit quiet i pensatiu.

Al matí, criats i minyones varen entrar.

— Ah! — va pensar l'abet. — Veus-aquí la festa, que torna a començar.

Però no : varen treure-l de la cambra i varen dur-lo a la golfa, en un recó molt fosc.

— Què es això? — pensava l'abet. — Què 'm passarà aquí? Què auré de sentir, aquesta vegada?

I s'estava dret a la paret, tot pensatiu.

Dies i nits varen passar. Ningú pujava allà dalt, i quan, per fi, algú 'y va anar, va ser per a depositar a la golfa algunes grans caixes. L'abet va creure-s absolutament oblidat.

— Ara som a l'ivern — pensava. — La terra es dura i coberta de neu. Ara no 'm podrien plantar. Evidentment cal quedar-

me aquí fins a la primavera. Tot es per a un millor, i els omens són bons. Si solament no fos tant fosca aquesta golfa terrible! Mai s'hi veu el més petit conill! Era ben divertit, perxò, en el bosc, quan hi avia neu i els conills passaven tot corrent. Sí : aduc quan saltaven per sobre meu; però jo llavors n'estava molestat. Això es orriblement desert.

— Pip, pip! — va fer un ratolí, tot corrent cap ad ell.

Darrera d'aquest ne sortí un altre. Tot dos varen posarse a olorar l'abet, i després varen enfilear-se per les branques.

— Quin fret tant terrible! — deien. — Si no fos això, s'hi estaria molt bé aquí. Veritat, vell abet?

— No soc pas vell — va dir l'abet. — N'hi ha molts de més vells que jo.

— D'on véns? Què sabs? Parla-ns de les encontrades més boniques de la terra. Hi has estat? Has estat en el rebost, on els formatges estan arreglerats en els pres-tatges i els pernils pengen del sostre? on se dança sobre espelmes de sèu? on s'hi entra magre i se 'n surt gras i rodó?

—No, no 'y he estat mai,—va dir l'abet;
—però he estat al bosc, on el sol brilla i
els ocells canten.

Va contar-los la seva joventut. Els
ratolins no avien sentit res semblant : eren
tot orelles.

—Quantes coses has vist! Que n'has
sigut, de feliç!

—Jo? —va dir l'abet. I va pensar en
tot allò que acabava de contar.

Sí : en el fons, aquell era 'l bon temps.

Va explicar-los tot seguit la vetlla de
Nadal en la qual avia sigut cobert de lla-
minadures i candeles.

—Oh! —deien els ratolins. —Que n'has
sigut de feliç, vell abet!

— Però jo no soc vell! —deia l'abet. —
Es aquest ivern que se m'han endut del
bosc. Estic en plena vida, sinó que m'han
posat en test, cosa que m'es desagradable.

— Que bé 'u sabs contar tot! —deien
els ratolins.

La nit següent hi van anar amb qua-
tre ratolins més per a fer-los escoltar la
narració de l'abet.

— Sí, era 'l bon temps —deia aquest: —

pot tornar. Klumpé-Dumpé va caure escales avall, però va obtenir la princesa. Potser jo també obtindré una princesa.

I pensava en un gentil faig petit del bosc, que se li apareixia com una verda-dera princesa.

— Què es això de Klumpé-Dumpé? — demanaven els ratolins.

L'abet va contar la rondalla, paraula per paraula. Els ratolins estaven a punt de saltar d'alegria fins al cim de l'abet.

La nit següent, el nombre de ratolins va ser encara més gran, i el diumenge varen anar-hi, a més, dugues rates. Però aquestes varen dir que la rondalla no era divertida, cosa que va afligir als ratolins, car ad ells tampoc els va semblar tant divertida.

— No més sabs aquesta rondalla? — varen preguntar les rates.

— En bona fe no 'n sé cap més — va dir l'abet: — es la que vaig sentir en la nit més ditxosa que he passat; però aleshores no 'm donava pas compte de quant ditxós era jo!

— Es una rondalla pesada! No 'n sabs

cap que sigui qüestió de llard i d'espelmes de sèu? No sabs cap rondalla de rebost?

— No — va dir l'arbre.

— Bona nit, doncs — varen dir les rates, tot entrant a casa d'elles. Els ratolins també s van retirar.

— Era ben agradable, perxò, — va mormorejar l'abet — de veure 'ls ratolins asseguts en rodona al meu voltant per escoltar-me. S'ha acabat això, també! Però la felicitat tornarà quan me trauran d'aquí.

Quan va ser això?

Un matí ermós va entrar gent per endreçar la golfa. Varen endur-sen les caixes i varen treure l'abet del seu recó. Varen tirar-lo a terra una mica bruscament; però tot seguit un ome va agafar-lo i va endur-sel per una escala ben il·luminada.

— Veus-aquí la vida que torna — va pensar l'abet, que sentia la carícia de l'aire fresc i dels primers raigs del sol entrant al pati.

L'abet tenia tantes coses per veure al seu voltant, que va oblidar-se de mirar-se ell mateix. Al costat del pati y avia un jardí ple de flors. Roses fresques i flairoses

penjaven per la paret; els tells eren florits i les orenetes volaven tot dient: «Quirre-virre-vit!»

— Ara vaig a viure!—va pensar l'abet. I estirava les branques.

Déu meu! Eren seques i esgrogueïdes. El varen posar a un recó, entremig de les ortigues i les argelagues. L'estrella de llauna estava encara a la branca més alta i brillava al sol clar.

En el pati s trobaven alguns d'aquells nois que en la nit de Nadal avien fet la sardana entorn de l'arbre i l'avien trobat tant bonic. Un dels més petits va córrer i va agafar l'estrella de llauna

— Oh! Mireu! — cridava. — Dalt d'aquell arbre de Nadal, tant vell i lleig, encara y ha l'estrella!

I va caminar sobre les branques, que cruixien sota les sabates.

L'abet mirava les ermoses flors i la fresca verdor del jardí, i després se mirava ell mateix. Auria volgut trobar-se en el seu fosc recó de la golfa. Pensava en la seva verda joventut al bosc, en l'alegra nit de Nadal i en els ratolins que estaven

tant contents de sentir la rondalla de Klumpé-Dumpé.

— Tot s'ha acabat, — pensava 'l pobre abet. — Per què no aver estat alegre quan podia estar-né?

Un criat va venir i va tallar l'arbre a troços. Va fer-ne un feix de llenya, que varen posar sota l'olla gran. Varen sentir-se sospirs i crits d'angoixa. Els nens hi varen córrer per a posar-se davant del foc i cridar : «Pif-paf!». Però 'ls *pifs-pafs* de l'abet eren vertaders sospirs. Pensava en els dies d'istiu al bosc i en les nits d'ivern a cel obert, quan les estrelles brillaven. Pensava en la nit de Nadal i en Klumpé-Dumpé, la sola aventura que ell avia après i que avia pogut contar.

I després no'n va quedar res, de l'abetó.

Els nens avien tornat al pati. El més petit portava sobre 'l pit l'estrella de llau-na que l'arbre avia portat en la seva vetllada més ditxosa.

Acabada aquesta vetllada, acabat el pobre abet i acabada amb ell la nostra istoria, com acaben totes les istories d'aquest món.

L'INTREPID SOLDAT DE PLOM

VEUS-AQUÍ que una vegada eren vint-i-cinc soldats de plom, tots ells germans, perquè avien estat fosos amb l'estany d'una mateixa cullera vella. Duien l'arma al braç, miraven sempre dret, endavant, i duien un soperb uniforme vermell i blau.

Les primeres paraules que varen sentir en aquest món va ser quan van aixecar el tap de la capsa on estaven tancats.

— Oh! Quins soldadets de plom més bonics!

Era un nen que parlava així picant de mans : li acabaven de fer aquell present perquè era 'l seu sant. Va arrengrerar tot seguit els soldats de plom sobre la taula. S'assemblaven entre ells com gotes d'aigua,

fóra d'un, el que avia sigut fos l'ultim.

No 'y avia agut prou plom i no li avien pogut fer més que una cama; però perxò no 's tenia menys dret que 'ls altres amb tot i les llurs dugues cames, i va ser l'unic d'entre tots que va tenir aventures dignes de ser contades.

Damunt la taula on va ser arrenge-
rat el batalló de soldats, hi avia moltes
joguines; però, entre altres, un deliciós
castellet de cartró. Al davant s'hi veia un
caminal de bonics arbres que conduïa
a un mirall rodó figurant un estany on
nedaven uns cignes de cera. Per les fines-
tres se veia l'interior de les sales, esplen-
didament decorades i moblades. Però,
més encara que totes aquestes meravelles
artístiques, cridava l'atenció una gentil
senyoreta que s'estava al vestibol del cas-
tellet. Era de cartró ella també, però duia
un vestit de mussolina autentica i extre-
madament fina, una cinta de seda blava
entorn del coll, i, tirat sobre les espatlles,
un xal de color de rosa, i en els cabells una
magnifica rosa d'antiquèles. Aixecava 'ls
braços enlaire.

Era una ballarina. Per a figurar cert pas de ball, tenia una de les seves cames aixecada cap endarrera. Però 'l bon soldat de plom va pensar-se que no més tenia una cama, com ell, i tal vegada això era 'l que més li agradava d'ella.

— Vet-aquí la dòna que 'm convindria — se deia; — però es massa senyora per a mi. La seva casa es un palau : la meva, una pobra capsia de fusta blanca on vivim vint-i-cinc. Però si almenys la pogués conèixer!

El soldadet va estar molt content quan el nen el va posar sobre una capsia grossa que 'y avia prop del castell. Desde allà podia admirar tant com volgués l'ermosa noia, que, sense perdre l'equilibri, continuava tenint-se coratjosament sobre una sola cama.

Quan al vespre varen posar els altres soldats a la capsia, se 'l varen descuidar allà on avia estat durant el dia. Cap a mitja nit les joguines varen voler divertir-se una mica pel llur compte. El putxinetli saltironava bojament; la baldufa voltava i xiulava de fort i de ferm; els

soldats se bellugaven dintre de llur capsa, i aurién sortit de tot cor per a prendre part a la festa; però, Déu meul, no varen poder aixecar el cap! Tot aquesta gentada menuda va moure tal xivarri, que 'l canari va despertar-se i va posar-se a cantar joiosament.

Solament el soldat de plom i la ballarina s'estaven quiets. Ella, amb els braços enlaire, se tenia sempre per la punta d'un peu : ell s'aguantava per la seva única cama, però sense treure 'ls ulls de sobre la seva veïna.

Però veus-aquí que la mitja nit sona al rellotge. Crac! El tap d'una capsa molt grossa s'obre per l'efecte d'una molla, i apareix un enorme gnom. La capsa tenia mecanisme, la dolenta!

El nostre soldat va ser llançat per terra, però va quedar dret sobre 'l seu peu, i, com abans, va posar-se a admirar la ballarina.

— On va aquest soldadet atrevit! — va dir el gnom. — Com es que goses mirar persones que estan molt per sobre de la teva miserable condició?

El soldat no va dir re.

— Bé, bé, jove imprudent. Me la pagaràs!

Al matí tot-om va llevar-se. La minyona va arreglar la cambra, i va deixar per un moment el soldat de plom sobre l'antrpit de la finestra oberta. En aquell moment, un corrent d'aire molt fort (jo m penso produït pel gnom) va fer batre la finestra, i el nostre soldat va caure de cap, de l'alçada d'un tercer pis. Quina caiguda més horrible va fer! Va ficar-se dret entre dues pedres. El kepis, la baioneta i tot el seu cos varen desaparèixer : no 's veia més que la seva unica cama coratjosament alçada cap al cel.

La minyona i el nen varen baixar a buscar-lo.

El nen, sense veure-l, va caminar quasi al damunt d'ell, i el soldat va estar a punt de cridar : «—Soc aquí». Però no va dir re, recordant-se de la consigna que proi-beix parlar estant sobre les armes.

Varen caure algunes gotes de pluja, i després un vertader ruixat, que va treure tota la pols.

Quan el sol va reaparèixer, dos nois varen escaure-s a passar.

— Oh! — va dir un d'ells. — Mira: aquí hi ha un soldat de plom que ha perdut una cama a la guerra, sens dubte. Què t sembla si 'l fiquessim a dintre la nostra barca? Eh? Vols?

D'un diari vell n'avien fet una barca.

Hi varen ficar el soldadet, i tot seguit varen posar la barca al rierol. El corrent se la va endur, i els dos nois la seguien picant de mans joiosament.

Mare de Déu! Que ple anava 'l rieroll! Que fort era 'l corrent! Quines onades tant immenses! La barca de paper, tota saccejada, se decantava a estones. Un remolí l'arrocegava, i semblava que s'anés a enfonsar.

El soldat de plom estava mortalment anguniós, però no 'u donava a entendre. Entre pit i braç aguantava sempre energicament el fusell.

La barca va passar per sota un clavegueró fosc com una gola de llop.

— No es pas més fosca la capsa—va pensar el soldat.—Què m succeirà? Deu

ser aquell gnom fastigós que m'ha tirat una maledicció! Ah! Si tingués aprop meu la bonica dama del castell, me'n riuria ben bé, encara que fos més fosc!

De sobte va sortir una rata molt grossa que vivia en un forat del fosc clavegueró.

— Tens el teu passaport?—va preguntar.—Apa! Cuita, ensenya-l!

El soldat no va dir re. Per dignitat volia evitar tota relació amb aquella bestia antipatica.

La barca tornava a nedar cap avall. La rata la seguia petant de dents i cridant a totes les fustes flotants i als manyocs de palla del corrent que l'aturessin.

— Atureu-lo! Atureu-lo, que no ha ensenyat el passaport!

Però l'aigua seguia arrocegant la barca, i el soldat, finalment, va tornar a veure'l dia. Sobtadament va sentir-se un soroll espantós, com si fos un tro. Qui auria pogut mirar-ho tranquil? Penseu que, desseguida d'aver passat el clavegueró, el rierol se llançava a un canal formant una magnífica cascada.

Brr! Veus-aquí la barca precipitada. Però 'l soldadet va guardar la seva sang freda aduc en aquest moment terrible. La barca, sotraquejada de la caiguda, va donar quatre toms sobre ella mateixa; i l'aigua, omplint-la, va fer-la enfonsar. No's veia més que 'l cap i la baioneta del soldat. En aquell precís moment el paper va estriparse i tot va anar a parar al fons del canal: el soldadet i el restant.

I alesores el pobre soldat de plom va pensar en la gentil ballarina, que no podria admirar mai més. Anava a morir sense aver pres part en cap combat, sense aver-se fet admirar per algun acte de coratge, i pensava que aquesta mort era ben poc digna d'un valent.

Anava a parar al fons ple de llot, i desaparèixer per sempre més, quan un peix gros se 'l va empassar creient-lo un peixet.

Mare de Déu! Quina fosca 'y feia dins el ventre d'aquell peix! S'hi estava molt més estret encara que dins de la capsa. Però 'l soldadet, abituat a fer centinella, s'estava quiet amb l'arma al braç.

El peix va nedar en totes direccions, va pujar a flor d'aigua, va fer sobtosa-ment contorsions horribles : més tard, re.

Després d'algunes ores, el soldat de plom va tenir com l'impressió d'un llampec : era la llum del dia amb tota la seva esplendor i una veu que cridava :

— El soldadet de plom!

Ara veieu què avia passat :

El peix avia sigut pescat, portat a la pescateria, i una cuinera que l'avia comprat l'acabava d'obrir amb un gros ganivet.

L'avia agafat i l'avia portat a la cambra dels nens. Tots hi varen córrer per a veure aquell aventurer que avia tingut tals istories i que fins avia sojornat dins el ventre d'un peix.

Ell no se sentia gens satisfet d'aquesta casualitat, que devia a les seves desgracies.

La cuinera l va posar sobre la taula.

I bé! Ara mireu com devegades hi ha extranyes coincidencies!

El nostre soldat de plom se trobava a la mateixa cambra que avia deixat per a anar a fer el seu gran viatge, i tots el regoneixien per la seva cama unica.

Va tornar a veure la capsa on estaven tancats els seus germans; va veure l'encisador espectacle de l'ermós castell de cartró amb la gentil dançaire que coratjosament s'aguantava sempre amb una sola cama, com ell. Va sentir-se emocionat fins al punt d'aver de plorar; però les llagrimes aurién sigut de plom, i això no auria sigut correcte.

Bruscament un dels nois va agafar el nostre soldadet i el va llançar a l'escalfapanxes, sense que ningú li 'u pogués impedir. Després va dir que avia volgut saber si 'l soldat se salvaria tant bé del foc com de l'aigua.

Jo crec, perxò, que aquesta acció tant lletja li avia sigut aconsellada pel gnom dolent.

L'escalfor va anar fent malbé 'l soldat de plom. El seu uniforme va perdre 'ls seus bonics colors.

Llavores va girar els ulls vers la petita dançatriu per assegurar-se de l'impressió que li feia ad ella. Però ella continuava mirant-lo graciosament.

Desseguida va sentir que 's comença-

va a fondre; però no va deixar l'escopeta, per això. Una ventada va obrir bruscament la porta i va endur-se la gentil ballarina, que, atravesant els aires com una silfida, va anar a raure a l'escalfa-panxes, al costat del soldat de plom. Va encendre-s, i abans d'esvanir-se va petonejar el soldat. Ell va continuar fonent-se fins al cap-d'avall, i l'endemà la criada va trobar entre les cendres la seva despulla: les seves restes avien pres la forma d'un bonic petit cor.

ELS ENAMORATS

LA Pilota i el Violet eren l'una al costat de l'altre sobre un mateix sofà.

— Ens auriem de casar — va dir el Violet.—Fa tant temps que estem l'un al costat de l'altre!

La Pilota no's va dignar respondre : era de seda i's pensava ser una dama de societat.

L'endemà va entrar el nen que era amo de les joguines. Va pintar el Violet de vermell i de grog, i va posar al bell mig de la seva esquena un clau d'aram.

Era ermós, el Violet, quan ballava!

— Mira-m — va dir a la Pilota. — Què't semblo ara? No 'ns podem casar? Ens

avenim tant! Tu saltes i jo ballo. Hi pot aver ningú més feliç que nosaltres?

— Ja 'u dius tu — va dir la Pilota; — però potser no sabs que 'i meu pare i la meva mare eren dos soperbes pantofles de seda, i que, de més a més, tinc un ressort a dintre.

— I bé! Que no soc fet de boix jo? — va dir el Violet. — Era tot un senyor batlle que va fer-me amb el seu torn.

— Es veritat? — va dir la Pilota.

— Que no rebi mai més cap cop de fuet, si dic mentida!

— Te sabs fer valer, però no 't puc acceptar. Estic quasi promesa amb una Oreneta. Cada vegada que 'm llenço en l'aire, ella treu el capet fòra del niu i 's posa a xisclar: «—Ho vols? Ho vols?». I ja li he dit «—Sí», i això es quasi un jurament. Però 't prometo que sempre més me recordaré de tu.

—Quin gran consoll! — va contestar el Violet.

Després d'això ja no 's varen dir re més.

L'endemà 'i nen va agafar la Pilota. El

Violet la va veure saltar enlaire tant alt com un ocell, tant alt que va perdre-s de vista. Queia cada vegada, però tornava a prendre'l vol en tocant a terra, sigui per veure l'Oreneta, sigui per la molla que tenia a dins.

Al bot que feia nou no va tornar a baixar.

El nen la va buscar per tot arreu, però no va trobar-la en lloc.

— Ja sé on es!—va dir el Violet. — Es amb l'Oreneta : s'han casat.

Com més el Violet pensava en tot això, més gran era 'l seu amor per la Pilota. La seva passió devenia més viva al pensar que no tenia cap esperança de satisfer-la.

La Pilota esposa d'un altre! El Violet voltava, voltava, però sempre pensant en la Pilota i estimant-la sempre més que mai.

Varen passar anys, i l'amor del Violet per la Pilota va tornar-se una antiga passió, com devegades se diu.

El Violet ja no era jove. Un dia 'l varen daurar completament. Mai avia estat tant meravellós.

Era llavors un Violet d'or. Va saltar

i va rodar com mai avia rodat. Però, tot d'una, hop!, va fer un salt una mica massa alt i va desaparèixer.

El varen buscar per tot arreu : en el rierol, sota les rodes del carro d'un forner que estava aturat a un costat del carrer, i entre un feix de llenya seca i tallada per a l'ivern que uns llenyaters acabaven de deixar a la porta de la casa.

Va ser tot inútil, perquè no varen trobar res.

On era? En el sol lloc on no l'aviem buscat. Avia saltat pel forat del paviment cap al caixó de les escombraries, entremig de tronxos de col, de plomes d'aviram i d'altres despulles.

— Alça, noi!—va sospirar ell.—Tot el meu daurat fugirà aquí! I què són totes aquestes andromines del meu voltant?

Va mirar amb despreci un fastigós tronxo de col, i aprop d'ell una cosa rodona que semblava una poma podrida.

Era una pilota vella que avia estat penjada durant un nombre d'anys sota una gotera del terrat i que la pluja avia feta malbé.

— Alabat siga Déu!—va dir la Pilota.—
A l'últim trobo algú per a poder conver-
sar.

I mirava 'l Violet daurat.

— Soc de seda—va dir.—He estat co-
sida per mans de damisela, i tinc un res-
sort dintre 'l cos; però ningú 'u diria! Esta-
va a punt de casar-me amb una Oreneta,
quan vaig quedar agafada sota una gotera,
on he estat cinc anys tomant la pluja. Es
una mica llarg per a una noia com jo! vos
ho asseguro!

El Violet no deia res.

Pensava en els seus amors llunyans, i,
com més l'escoltava, més clar veia *ell*
que era *ella*.

La minyona, amb una pala va remenar
el caixó de les escombraries, per a veure
si per descuit hi avien llançat alguna cosa
bona.

— Mireu!—va dir.—Hi ha 'l Violet
daurat!

Va donar-lo cuidadosament als nens. En
quant a la Pilota, no se 'n va parlar més.

El Violet no va parlar més del seu
amor llunyà. L'amor se 'n va quan s'han

passat cinc anys sota una gotera tomant la pluja.

I, en veritat, el Virolet ja no podia estimar a la Pilota després d'aver-la trobada en el caixó de les escombraries.

ELS DOTZE VIATGERS

DE LA DILIGENCIA

EL fret era molt viu i el cel brillant d'estrelles.

No se sentia ni un alè d'aire. Bum! Veus-aquí una olla que acaben de trencar contra la porta de la casa¹. Pif, paf! Això són trets de carrabina per a anunciar l'any nou. Després el rellotge toca mitjanit.

Trip, trap, trip, trap! Es la diligencia que arriba. El gran cotxe s'atura a la porta de la ciutat. Està ple i duu dotze viatgers.

1) Alusió a una costum del 31 de Desembre en algunes províncies de Dinamarca.

— Bon any!—cridaven a les cases on celebraven la Ninou.

I s'aixecaven els gots plens per a beure per l'any nou.

— Bon any i tota la felicitat possible!—repetien a la rodona.

I trincaven, mentres davant la porta la diligència s'aturava amb els dotze viatgers.

Qui eren els que acabaven d'arribar? Tenien cadaú un passaport i duien grossos paquets. Aduc avien portat presents per a tots els abitants de la ciutat. Qui podien ser i què portaven?

— Bon dia—varen dir al carrabiner.

— Bon dia—va repetir aquest, avent ja tocat mitja-nit. —El vostre nom? La vostra professió? Voleu fer el favor?—va preguntar al primer que va baixar.

— Veus-aquí 'l meu passaport—va dir l'altre.—Està en regla. Soc un onrat viatger.

Aquest primer portava un pesant abric de pell de llop i calçava grans botes folrades.

— Soc aquell en el qual molta gent po-

sen llurs esperances. Si vols venir demà a casa meva, tindras un present d'any nou. Distribueixo diners a mans plenes. Dono presents i organitzo festes. Dono trenta-un balls, no tenint més nits a la meva disposició. Els meus vaixells estan aturats en el glaç, però 'y fa molta escalfor, dins el meu despaig. Vos aig de dir que soc marxant, que 'l meu nom es *Janer*, i que no porto factures a pagar.

Va venir el torn del segon. Era un extrany personatge. Era director de teatre i al mateix temps proveïdor de tots els articles per a festes i balls de disfreses. Duia tots els seus paquets dins d'una gran bóta.

— Vui passar una Quaresma divertida—va dir.—La meva divisa es «Viure i deixar viure», car soc el que tinc la vida més curta de tota la família. La meva edat no passa de la xifra 28 : per això algunes vegades m'es acordat per gracia un dia més.

— No crideu tant alt!—va dir el carabiner.

— Què 'y fa això?—va dir l'altre.—

Soc el príncep Carnaval. Quan viatjo prenc el nom de *Febrer*.

El tercer va presentar-se. Tenia l'aire d'aver dejunat; però, no obstant, va entrar amb el cap alt, car era parent de quaranta cavallers i tenia un barometre en el seu escut. No es això que fa viure un ome : també era partidari de la sobrietat. Portava una petita violeta al trau.

— Apa, endavant, *Març!* — cridava al quart, empenyent per les espatlles.—Endavant! camina! Entra en el còs de guarda. Hi fan ponx allà dintre : l'olor m'arriba al nas.

Això no era veritat, però *Abril* volia llançar un dels seus xistos. De primer el nou viatger feia bona impressió, però era un xic gandul. I tenia molt compte que s'observessin els seus dies de festa.

— Soc sempre amic de canvis—deia : —avui aixís, demà aixas, pluja i sol, grisó i vent del sud. Puc riure i plorar a voluntat. En el meu bagul tinc vestits d'istiu, però seria imprudent de posar-sels quan jo 'ls ofereixo.

Després d'ell va ser una senyoreta

que va baixar airosoament del carruatge :

— Soc la senyoreta *Maig* — va dir.

En efecte, era ben bé ella vestida d'istiu. Portava un vestit de seda verdclar, i en els cabells flors tant oloroses que varen fer esternudar al carrabiner.

— A la vostra salut!—va dir ella acostant-s'hi.

Era molt gentil i sabia cantar; però no cantava ni en els teatres ni en els concerts: se passejava pels boscos i cantava per a ella mateixa les més encisadores tonades.

— Toca 'l torn ad aquesta senyora jove — varen cridar desde la diligència.

I una dòna jove, noble, elegant i ermosa, va baixar. Era la senyora *Juny*.

Se podia veure ben bé que avia nascut per a festejar el temps de les curtes dormides.

Era ella que organitzava la festa del dia més llarg de l'any. Era prou rica per a tenir una carroça per a ella; però preferia anar amb els altres a la diligència per fer veure que no era orgullosa.

No anava per això sola, sinó en companyia del seu germà *Juliol*.

Aquest no semblava patir gana. Anava molt ben alimentat i portava vestits clars i un barret de palla. No tenia bagatges : no duia més que 'l seu vestit de bany i les seves espadenyes.

Després d'ella va aparèixer la mare *Agost*, venedora de fruita novella i de peixos.

Era una pagesa grossa. Se veia que estava acostumada a fer-se ella mateixa tota la feina, i a servir, en els camps, el berenar als treballadors.

—«Menjaras el teu pa amb la suor del teu front», està escrit en la *Biblia*,—deia.— Es necessari això per a celebrar la festa de la sega.

Era un model de mestressa de casa.

Va venir llavors un ome que 's va veure tot seguit que era un pintor. Era 'l senyor colorista *Setembre*. En alguns dies podia canviar el color de les fulles. Pintava molt bé, i en poca estona feia lluir en els boscos el vermell, el groc i el bru. Rivalitzava tot xiulant amb les merles. Treballava depressa; després posava un brot de lupol al voltant del seu pot de cer-

vesa. El senyor *Setembre* era un vertader artista. Tot el seu bagatge consistia en una capsa de colors.

Després va baixar un propietari. Aquest no pensava més que en sembrar els camps i en caçar. Tenia goços i un fusell : era el senyor *Octubre*.

Portava també un sac de nous. Com bagatge no més duia una arada. No més parlava d'agricultura. Però no se sentia gaire bé, car el seu veí senyor *Novembre* tossia, escupia i 's mocava sense parar.

Ah, aquest *Novembre*! Estava refredat, terriblement refredat. Per mocador tenia un tovalló que s'avia endut de l'ostal on avia dormit la nit passada.

Va venir, en fi, la tanda de l'últim viatger, una avia vella amb la seva escalfeta. Era missenyora *Desembre*. Estava gelada, però 'ls seus ulls brillaven com dugues estrelles. Portava al braç un test on hi avia plantat un abet petit.

— Vui cuidar-lo fins a Nadal. Llavors serà prou gran per a ocupar la meitat del saló. El cobriran de confitures i de pomes d'or. Aquell dia l'escalfeta m'escalfa

com una estufa. Agafo 'l llibre de les rondalles que duc a la butxaca, i 'm poso a llegir-lo als nens: tots m'escolten tranquils. La nineta de l'arbre de Nadal se torna de debò; l'angelet de cera, allà dalt al cim, bat les ales i ve a petonejar a tot-om, grans i petits, fins als nens pobres que van de porta en porta cantant la cançó de l'estrella de Betlem. I la joia regna a les cabanes i als palaus per a festejar el naixement del Salvador. Car aquest jorn beneït es el millor de l'any: els bons resplendeixen de felicitat, i, fins la gent dolenta que no han perdut tot sentiment de justícia, tenen un esguard i un pensament de pietat per als que sofreixen.

La vella senyora *Desembre* auria pogut continuar molt temps encara les seves reflexions; però va ser interrompuda pel carrabiner, que cridava bruscament al postilló:

— Gireu els cavalls. Podeu marxar. Els dotze viatgers han arribat. Fins a l'any vinent!

— Deixeu entrar els dotze viatgers— deia l'oficial del cos de guarda. — Me que-

do aquí 'ls passaports. No més són d'un mes cada un. Podeu entrar, si 'us plau, senyor *Janer*.

El senyor *Janer* va entrar.

Quan l'any serà acabat vos diré potser què han portat els dotze viatgers per a vosaltres, per a mi, per a cada un de nosaltres.

Jo encara no 'u sé, i ells tampoc. Es un món ben estrany aquest on nosaltres vivim!

INDEX

La Dòna d'aigua	5
L'Ombra	47
L'Abet	69
L'Intrepid soldat de plom	86
Els Enamorats	97
Els Dotze viatgers de la diligència . .	103

OBRA DEL TRADUCTOR

PORTIC. — Primer llibre, decorat de Billy,
2 pessetes.

ALTRA OBRA
PROXIMA A PUBLICAR-SE

MYRTIS, LA CORTISANA i altres. —
Noveles.